

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 15-én. = Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: DR. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

A MI ÖRÖMÜNK.

A mi mostani örömünk először is egy és ugyanaz egész magyar nemzetünk örömével. Református egyházunknak közel száz százalékos magyarsága éppoly természetessé teszi ezt, mint négyszázéves egyenesonali hagyománya: a nemzet egészével együtt küzdeni és együtt szenvedni, együtt sírni és együtt örülni! Minekünk mint reformátusoknak is elmondhatatlan öröm minden egyes hazajövő magyar lélek, akármilyen módon imádja Istenét — elmondhatatlan öröm minden, István királyunk koronája alá visszakerülő s a magyar háromszínnel fölékesített templom, akármilyen jelvényt visel s akármilyen nyelven folyik benne Isten tisztelete.

De azután egészen magától értődő, hogy e mi mostani örömünknek van egy külön református vonása is. Hiszen a felszabadult területek sok százezerrel növelik a magyarországi református egyház tagjainak népességét s a négy történelmi egyházkerület közül kellőnek, a dunántúlinak és a tiszáninneninek csonkaságát legnagyobb részben megszüntetik, a harmadiknak — a miénknek —, habár távolról sem hozzák helyre rejtett kétoldalú megcsonttatását, de egy ősi történelmi darabjának visszaállításával legalább jelentékeny mértékben enyhítik azt, a továbbiakra nézve is nyujtva némi vigasztaló biztatást. És ugyanilyen biztatásban lehet része a negyedik kerületnek, a dunamellékinek is, az egyellenek, amelynek ma még csak remélnie s testvéreinek örömében osztoznia lehet, de magának meggyarapodnia, sajnos, egyelőre nem.

Kell-e mondanom, hogy végül van a mi örömünknek egy külön tisztántúli hangja: egyjélt újra velünk — és elsősorban a csonkán idemaradt darabjával — Bereg és kis részben Ugocsa ősi magyar és éppoly ősi református földje, ahol Perényiek és Petrovicsok nyitottak korán utat áldozataikkal a tiszta Evangélium hódításának, ahol Kálmáncsehi Sánta Márton járt-kelt, mint egy élő jáklya, ahol az első ismert magyar református zsinatok megtartottak, ahol a magyar református egyház első ismert mártírjának, Radán Balásznak vére elfolyt: Bereg földje, amelynek neve számunkra szélléphetetlenül egybe van kapcsolva a Rákóczi-névvvel és mindazzal, amit ez az örökre áldott név magyarságnak és evangéliumi keresztyénységünk számára református és katolikus hordozóiban egyformán jelent — a politikai és lelkiismereti szabadsággal, az igaz istenfélelemtől áthatott nemes magyar művelődéssel, a magyar nép iránti olthatatlan szeretettel s az annak társadalmi és műveltségi fölemelésére irányuló szent törekvéssel. Mert ezt mind-mind jelenti a Rákóczi-név, s volt idő, amikor mindezeknek az eszméknek az Erdélyen kívüli egész Magyarországon Bereg volt az utolsó sasfészke a Munkács vára felé szorongva tekintő egész magyarság, mégis elsősorban a szabadulását onnan váró protestáns magyarság számára.

Ó, világítson ez a három-egy öröm — egyazon tűznek hármass lángnyelvében — minden magyar református templomból, iskolából, hajlékból és szívből: jénye ragyogja be maradandóan a visszajött

testvéreinkkel és területeikkel való teljes és szerves egybekapcsolódás boldog holnapí útját és vessen biztató sugarakat a holnapután homályos ösvényeire is!

*

Örömünk azonban nem volna keresztyén öröm, ha csak érzelmi protuberanciákból állna. Mi ezt az örömet nem tekinthetjük másnak, mint az Úr csodálatos, szabadító keze ajándékának. Tehát amennyi áldással van számunkra rakva ez az öröm, rakva van ugyanannyi intellemmel és felelősségleherrel is. Mert az Úr sohasem ad az Övéinek olyan örömet, amely által ne j o b b á, t i s z t á b b á, e n g e d e l m e s e b b é akarná tenni őket és amelynek végső rendeltetése ne az volna, hogy az Ő dicsősége gyarapodjék általa mennyen és földön.

Ez az öröm legyen tele h á l á v a l. Ne szűnjünk meg mély megrendüléssel gondolni arra, hogy ennek az örömnak forrását Isten megfoghatatlanul irgalmas keze egy olyan szörnyű szakadék legszélén nyitotta meg számunkra, amelyben minden eddiginél teljesebb összetöréssel várt reánk, és ezt képtelen lett volna megakadályozni minden emberi erő, ész és akarat — ha maga Isten nem lesz esudát az utolsó percben. Legyen áldott minden engedelmes emberi eszköz, nemzetünk hű és böles órállói különösen, akikkel e szabadtás felséges művében Isten felhasználni és az Ő igazságának győzelmes jegyverével jelruházni jónak látott — de legyen áldott mindenekfölött Ő maga, a Szent és Rellenetes, hogy tetszett neki szenvedő népünkhöz így szólani: „Nem örökké perlek és nem mindenha haragszom, mert a lélek előltem megepedne és a lehelletek, akikkel én teremtetem“ (És. 57 : 16). Mennyire ki kellene égni ennek a hálának szent tűzében szívünkől még az emberileg különben oly természetes gyűlölet és bosszúvágy salakjának is, volt és jelenlegi ellenségeink, meg a kevésszámú sötételemkű magyar renegát iránt!

Azután legyen örömünk átitatva nemesak a hálának, hanem a j á j d a l o m n a k könnyeivel is. Az Istenünk könnyörületéből egészen véve vértelenül lejolyt nagy küzdelemben drága, leglőbbször ifjú magyar életeknek mégis csak nagy számmal áldozatul kellett esniök innen és túl a leomlott trianoni gránicon. Hol van a földön balzsam az őket elveszített szívek számára? És ki lehet vigasztalója az új rendezés során is kívülmaradt magyar testvéreinknek, akikre az idegen állam új keretei között talán közjogilag és művelődésileg az eddiginél valamivel kiméletebb bánásmód, de viszont — megapadt arányszámuk, nemzetiségi és egyházi szóróvannya válásuk következtében — egy sokkal nehezebben fölartóztatható felszívódás veszedelme is vár? Zárjuk őket örvendő szívünk j á j o legmélyére és hordozzunk értük a jövőben — magyarokul is, reformátusokul is — sokkal, de sokkal több felelősségérzést, mint eddig bármikor tettük.

Fakadjon örömünkből erős-kemény elszánás is a j o b b, e g y s é g e s e b b, t e s t v é r i b b magyar életre. Visszatérő testvéreinkben nemesak azt a megrendítő és megszügyenítő áldozatos hűséget kell hódoló tisztelettel nagyrabecsülnünk, amellyel magyarságuk s leglőbbször az igaz istenfélelem mellett is a b b a n az államkeretben meg tudtuk állani — hanem éppúgy meg kell bennük becsülnünk társadalmi és politikai gondolkodásmódjukat is, amely bizony nagy állagban alighanem szociálisabb és demokratikusabb, kaszt- és osztályszellemtől mindenestire jóval mentesebb a miénknél. Erre nevelte rá őket nem annyira a valójában csak áldemokrata volt államiségük, mint inkább a saját nyomorúságuk, amelynek kínjai közt a magyar a magyarhoz, az ember az emberhez, a keresztyén a keresztyénhez megtanult jóval közelébb kerülni, mint amennyire közel minálunk van. Kétségtelen, hogy ők is ki voltak valamelyest léve az északkeletről közéjük szívárgott romboló propaganda fertőzésének — de e fertőzet eselleges maradványai fölött ők és mi épp akkor lehelünk teljes biztonsággal úrrá, ha kölesönös bizalommal leszünk egymáshoz, s az anyaország mindent, de igazán m i n d e n l megtesz, hogy hazatérő gyermekei az ő sok tekintetben megváltozott, és nem egy tekintetben éppen a magyar jövő szempontjából e l ő n y ö s e n megváltozott gondolkodásukkal ne érezzék magukat egy napig se idegenül idehaza.

És végül sugározza be ez az öröm a hétköznapi apró, türelmes, megértő, lassú munkájának azt a részét, amely e nagy magyar sorsfordulat következtében egyházunkra s közelebbről tiszántúli egyházkerületünkre vár: a teljes és szerves egyházalkotmányi és kormányzati reintegrálásnak máról holnapra természetszerűleg végre nem hajtható művét. Ha ők és mi egyformán mélyen boldogok vagyunk (és lehetetlen, hogy azok ne legyünk) amiatt, hogy újra egyggyé lehelünk: ennek a keresztyéni hálával tett boldogságnak meg kell mutatnia emelő, tisztító és megfényesítő erejét akkor is, amikor majd elkövetkezik az újraegyesülés részletkérdéseinek oldozgatása s bennük kétségtelenül nem egy olyan nehézség, amelyek leküzdéséhez igen sok alázatosságra, türelemre, önmegtartózkodásra és áldozatra lesz szükség

mind a két oldalon. De ki kételkednék abban, hogy mindez nem fog hiányozni? Hiszen minél mélyebb, igazabb és felszabadítóbb az örömünk, bizonyára annál jobban fogunk rá vigyázni, hogy meg ne rontsuk. Minél illettebb szívvel érezzük és tudjuk, hogy nemzetünk és egyházunk életének e nagy fordulatóban fokozott mértékben és egészen különleges értelemben Istennek hatalmas és csodálatos keze alá kerülnék: annál erősebben fog zengeni szívünkben az Ige örök józanságú intelme: „Vigyázzatok magatokra, hogy el ne veszítsük, amit munkáltunk, hanem teljes jutalmat nyerjünk!” (II. Ján. 8.) Nemcsak elhamarkodott lépések, hanem még elsielt szavak is — a magyarországi református egyház arra hivatott szerveinek és halóságainak irányítását és intézkedéseit be nem váró, jóakarátú, de nem jó megalapozású lépések és szavak — megfoszthatnak bennünket ettől a „teljes jutalomtól”: a történelmi egységükből erőszakosan kitépett részek mielőbbi teljes, belső egységbejórásától. Akik hűsz évig tudtunk várni, ott és ill, a szabadulásra s dolgozni és szenvedni érte, miképpen ne tudnánk még hűsz hétig, talán addig se, várni a teljes és szerves visszarendeződé. re — várni munkával és áldozattal, ahol lehet, önjegyzelmző türelemmel, ahol kell?

*

Ha így lesz, akkor fog majd kétségtelenül bizonyossá válni, hogy ez a mi mostani nagy magyar örömünk mindenestől keresztyén öröm is, tehát a Szentlélek gyümölcse.

Lelkek és gyülekezetek, pásztorok és nyáj, hazajövők és hazavárók: naponként imádkozzunk érte, hogy csakugyan így legyen, és vigyázzunk, hogy a mi örömünk semmi, de semmi vonatkozásban meg ne szomorítsa Istennek Szent Lelkét!

Révész Imre.

Püspökbeiktató beszéd és ima.

„Kegyelem néktek és békesség Istentől a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól.” Ámen.

Alapige: Márk 8. rész 31—35. v.

Szólt az Úr s hatalmas szava hazahívta elfáradt szolgáját. Pásztor nélkül való nyáj lett a tiszántúli református egyházkerület, de Isten megszánta a nagy sokaságot. Ismét szólt az Úr, most már a nyájak gyülekezetének s Szent Lelke által egy akaratra hívta. A Szentlélek ihlette gyülekezetek kiválasztották egy akarattal az egyenlők közül az elsőt, akin Isten kegyelmi ajándékai sokasodtak meg. A bölcsesség, a tudomány, a hit, a prófétálás, a nyelvek nevei, a nyelvek magyarázása, a remény és a mindeneknél nagyobb ajándék, a szeretet charizmája. Most már öhozzá, a kiválasztott férfiúhoz szólt az Úr: kérlek, ne vonakodj engedelmeskedni nékem, az én ígémet adom a te szádba. Lásd, én a mai napon gyülekezetek sokasága felé rendelek téged, hogy gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj. A kiválasztott férfiú pedig válaszolta alázatosan: ime, én elmegyek. Nekem is parancsolt az Úr, hogy én, az erőtelen, legyek eszköze az ő elindulásának. Én is engedelmeskedem s hirdetem az ígét úgy, amint a Lélek kényszerít szólanom.

Jézus jelenik meg lelkem előtt. Megy tanítványival Cezárea Filippi falvaiba. Magukban vannak. Csak a bizalmasak. Senki idegen nincsen közöttük. Jézus váratlanul odafordul tanítványaihoz s megkérdezi: „kinek mondanak engem az emberek?” S elhangzik Péter nagyszerű vallástétele: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.” Péternek ezt a csodálatosan öntudatos vallástételét szinte meglepésszerűen Jézusnak nem várt jelentése követi az ő eljövendő szenvedéseiről. „Az ember fiának sokat kell szenvedni és megvetetni a vénektől és a

főpapoktól és irástudóktól és megöletni és harmadnapra feltámadni”. Jézusnak ez a híradása annyira meglepte Pétert s annyira hihetetlennek tűnt fel előtte, hogy kételkedve, de atyáskodó bizalommal vigasztalás-szerűen magához öleli és mondja: „nem történhetik az Veled, Uram”. Jézus érezve a féltő szavak nagy kísértését, kibontakozik Péter karjaiból s határozott hangon mondja neki: „Távozz tőlem, Sátán, mert nem gondolsz az Isten dolgaira, hanem az emberi dolgokra.” A többi már nyíltan a nagy sokaság előtt jelenti ki: „Ha valaki Én utánam akar jöni, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét és kövessen engem, mert valaki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, valaki pedig elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, az megtalálja azt.”

Itt valami rendkívüli dolog történt, Kedves Atyámfiai! Péter, az a tanítvány, aki Jézusnak egyetlen szavára: „kövess engem”, teljes engedelmes-séggel otthagyta családját, foglalkozását, csónakját, hálóját s azonnal követte Jézust, s akiről éppen az imént bizonyosodott meg, hogy teljesen megismerte és megértette Jézust, mert olyan vallást tesz róla, amikor azt mondja: „Te vagy a Krisztus”, amelyet Jézus is helybenhagy, s akinek éppen ezen vallástétele következtében ígerte meg az Idvezítő, hogy ő rajta, mint fundamentumon fogja felépíteni anyaszentegyházát, ez a vallástevő Péter most olyat mond, ami nem tetszik Jézusnak s amiért megdorgálja őt. Nem tudja megérteni, felfogni, hogy a Krisztusnak miért kell szenvednie, hogy a váltság munkáját csak véres áldozattal lehet elvégezni. Ő úgy gondolja, hogy akinek hatalom adatott mennyen és a földön, annak van ereje és hatalma is arra, hogy eltávozhasson s elhárítson magától minden szenvedést és megpróbáltatást. A világ Messiasának

sorsa nem lehet szenvedés és gyalázat, csak dicsőség és felmagasztaltatás. Azért igazítja ki Jézust: nem történhetik ez Veled, Uram, mert az ő meglátásába nem illik bele a szenvedés és gyötörődés. Tehát nem az Isten akaratát keresi és látja, hanem a maga gyarló emberi felfogását akarja belevinni az Istennek üdvtervébe és eleve elrendelésébe. Méltó tehát felőle Jézus ítélte: „Távozz tőlem, Sátán, mert nem gondolsz az Isten dolgaira, hanem az emberi dolgokra”, s az emberi dolgokat előtérbe állító tanítványok és a nagy sokaság részére életszükséglet annak kijelentése, hogy aki ő utána akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztyét és úgy kövesse őt, a Krisztust.

De Péter nem csupán Jézust féltette. Péter megérezte, hogy ha Jézusnak, a megváltó Krisztusnak szenvednie kell, akkor szenvedni kell az ő tanítványainak, szenvedni, neki Péternek is. Péter tehát, amikor meg akarja menteni Jézust, menteni igyekszik magát is, de ez a mentség is emberi gondoskodás, emberi akarat és emberi célkitűzés, amelyik nem befolyásolja az Isten akaratát s az Isten üdvtervét. Az embernek kell meghódnia az Isten akaratát előtt és engedelmessé válni Néki, mert megtartatást és életet csak ez ad. Hisz az emberi erő, az emberi hatalom és vigyázás oly erőtlenség és gyenge, hogy nemcsak szabadulást nem hoz, hanem még inkább veszedelmbe és pusztulásba visz. Az Isten ereje és hatalma pedig mindenekre elégséges s kiment még a veszedelemből is s életet ad a Krisztus által még a halálban is. Ezért mondja Péternek és a sokaságnak Jézus: „valaki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, valaki elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, az megtalálja azt”.

Péternek, az engedelmes hívő és vallástevő tanítványnak volt még mindig egy kis fogyatkozása: nem tudta odaadni magát teljesen, maradék nélkül az Isten akaratának. Ezért dorgálta meg őt Jézus.

Kedves Atyámiai! Nem tapasztalhatjuk-e mindannyian, akik Isten országának építésével foglalkozunk, hogy Péternek fogyatékosága megvan mibennünk is. Megvan bennünk pásztorokban is. Úgy érezzük, hogy teljes hitünk van Istenben, ismerjük és vallást teszünk a Krisztusról, hirdetjük, prédikáljuk evangéliumát, eszközei vagyunk az Isten kereső célhoz vezetésében. Ott ülünk gyakorta Jézus lábainál, hallgatjuk békességet adó igéjét, alázatosak és engedelmesek vagyunk Vele szemben és mégis a kísértő minálunk is jelentkezik. Nem Isten dolgaira gondolunk, hanem emberi dolgokra. A magunk akaratát és célkitűzéseit akarjuk érvényre juttatni az Isten országa építésében. Kerülni akarjuk a veszedelmeket, a szenvedéseket, a magunk kedves vágyairól, eszméiről való lemondást. Feltételeket szabunk az Úr szolgálatában és követésében s azt hisszük, hogy mindez hasznára van és építésére szolgál az Isten ügyének, mert ez az Isten akarat. S csak magános óráinkban, magunkbaszállásunk idejében döbbenünk rá, hogy legkedvesebb akaratunk, legjobb szándékú célkitűzéseink csak a magunk akaratára s nem az Istené. Az Isten mást akar velünk. Legelső sorban azt, hogy még azt a kicsi önálló akaratot, talán önzést, ellenkezést, ami bennünk van, azt tagadjuk meg s engedelmesen teljes lélekkel adjuk magunkat oda az Isten akaratának megismerésére és szolgálatára. Azt

akarja, hogy ne törődjünk a veszedelmekkel, amelyek minket, talán életünket is fenyegetik. Azt akarja, hogy ne elkerüljük a keresztyét, hanem felvegyük és hordozzuk, mert jól érezte meg Péter, a szenvedés nem csak a Jézus kiváltsága, hanem követőinek is sorsa. Aki a Krisztushoz szegődött, s az ő tanítványa akar lenni, az nem önmagáé immár, nem önmaga rendelkezik sem testével, sem lelkével, hanem Isten! S ha mi, igehirdetők, elítéljük — mint Jézus elítélte —, aki kifogást talál a Jézus követésében, önmagunkat is el kell ítélnünk, amikor vonogatjuk magunkat a Krisztus evangéliumának, hívő parancsának szolgálatában. Ismerjük, prédikáljuk azt az evangéliumi történetet, amikor Jézus azt mondja egyeseknek: „kövess engem”, s annak az a felelete: „követlek téged, Uram, de engedd meg nekem, hogy előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat. Vagy követlek Téged, de engedd meg, hogy búcsút vegyek azoktól, akik az én házában vannak.” (Luk. 9. r. 57. v.) Elítéljük azokat, akik hivatalosak a nagy vacsorára és különféle kifogásokkal élnek, pedig emberi szempontból ezek mind súlyos mentségek! Az édesatyának utolsó végtisztességtétele, a családtól való búcsúcsók, a kenyértermő föld megvétele, az őt iga ökör, a feleségválasztás, a családalapítás, — földi, emberi szempontból mind éppen olyan komoly ok arra, hogy valaki vonogassa magát, mint amikor mi, pásztorok, Urunk szolgái, azt mondjuk, hogy én nagyobb kedvet, több tehetséget érzek magamban a gyülekezetek pásztorálására, a tudomány művelésére, az ifjak nevelésére, vagy éppen a pogány misszióra, mint éppen arra, ahova az Isten akaratára hív és rendel minket. Felmentjük magunkat a vonogatás, az engedetlenség vádjától, pedig ez is nem az Istennek dolgaira, hanem a magunk emberi dolgaira való gondolat. Ellenszegülés az Isten akaratának, s a magunk akaratának érvényesítése után való vágyakozás. Kerüljük mi a szenvedést, a keresztyét a felvételét is. Óvatosan számíthatjuk útjainkat, szavainkat és tetteink következményét, a Jézusért és az Ő evangéliumáért való szenvedés nem elengedhetetlen vágyakozásunk, pedig ha követni akarjuk Jézust, nekünk is, nekünk első sorban meg kell tagadni önmagunkat, felvenni a keresztyét s úgy követni a Krisztust. Bármilyen nagy érték az egészség és az élet, a tudomány és a család, mind ezeket a magunk s mások számára nem önmagunk tarthatjuk meg, hanem csak a mindenható, gondviselő Isten. Nem vagyunk mi a magunkéi, hanem Istenéi. Nem mi kormányozzuk, irányítjuk életünket, hanem Isten. Egyetlen kötelességünk van csupán: az engedelmesség. Engedelmesség még akkor is, ha ez önmegtagadást, kereszthordozást, ha véres áldozatot jelent is. Óh, mily rettenetes dolog lenne az, ha éppen azok veszítenék el életüket, akiket az Isten eszközökül választott arra, hogy másokat örök életre vezéreljenek!!

Kedves Testvérem! Lelked tusakodásaiban a kísértésnek nehéz útját te végigjártad, de győztél a kísértővel szemben. Alázatosan meghajtottad fejed Isten akaratára, s a Krisztus által hordozott keresztyét előtt. Megtagadtad önmagadat, vágyaidat, szivedhez nőtt célkitűzéseidet, kizárólagosan a tudománynak élést, családi élet nyugalmát, az ifjúság nevelésének szent munkáját. Felvetted a keresztyét, mert

még többre hivatál, hogy első légy közöttünk a Krisztusért való szolgálatban, az Isten dolgaiért való sáfarkodásban, a türeásban, a szeretetben s ha kell, a szenvedésben. Legyen a te igád könnyű, a te terhed gyönyörűsége, harcod továbbra is győzedelmes.

„Kérlek azért az Isten és Krisztus színe előtt, aki itélni fog élőket és holtakat az Ő eljövetelekor és az Ő országában, hirdesd az igét, állj elő vele alkalmatos, alkalmatlan időben, ints, fedd, buzdíts, teljes béketűréssel és tanítással, józan légy mindenben, szenvedj, az evangélista munkáját cselekedd, szolgálatodat teljesen betöltsd“ (II. Tim. 4. r. 1., 2., 5. v.).

Kérlek arra, hogy alázatos engedelmisségedet pecsételd meg szent esküvéssel. Ámen.

Imádkozzunk nekünk rendelt új püspökünkért.

Szent vagy örökké Atya Úr Isten a magas mennyekben! Óh, szenteld meg ezt a földi világot is. Szenteld meg az embert, képednek mását, a teremtés koronáját. Szenteld meg a Te Krisztus vérén megvett nyájadat. De különösen szenteld meg a te szolgádat, az egyenlők között az elsőt, akit szent Lel-

kedtől megilletve egy akarattal választottak nekünk gyülekezeteink. Esedezve imádkozunk érte, nyugodjék meg a Te Lelked ő rajta. Közöld vele mérték nélkül Szentlelked drága ajándékait, növeljed lelki kincseit, hitét, reménységét, szeretetét, engedelmisségét, bölcsességét, alázatos szolgálatkészségét. Viselj gondot e töredékeny cserépedényre, melybe a Te fényes atyai orcádat látó s egyedül csak a Te dicsőségedet munkálni akaró halhatatlan lelkét rejtetted. Engedd meg neki, hadd tudja megtagadni magát, felvenni az ő keresztyét, úgy követni Krisztust. Engedd meg neki, hadd éljen többé ne ő, hanem a Krisztus éljen őbenne. Szava legyen a Te szavad, szeretete a Te szereteted, szájának igéje a Te akaratom prófétálása, ítélete a Te könyörülő igazságod, cselekedete a Krisztusban megváltottnak élete. Legyen vigyázó és őrálló, ki szüntelen a bástyán áll és kiált. Próféta, aki csak a Krisztust hirdeti, aki egyedül élet, út és igazság. Jó pásztor, ki életét adja az ő juhaiért, szent, aki odaszenteli magát Tenéked, népe javára és a Te örök dicsőségére. És ha mégis ember, és ha mégis gyarló marad, légy neki kegyelmes és irgalmas édesatyja az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

Porzolt István.

A lelkészválasztás és a jogegységi tanács.

Ma is szeretett, egykori kedves tanárom irántam tanusított atyai jóindulatának köszönhetem, hogy már theologus koromban nagy érdeklődéssel foglalkoztam egyházjogi vonatkozású kérdésekkel. Ma már nemcsak kedvtelésemmel, de kötelességem is ez, amikor az egyházkormányzat reám ruházott teendőit gyakorolnom is kell. Akár kedvtelés, akár kötelesség, szívesen teszem. A pihenés óráiban szívesen járok ezeken a mezőkön, ahol mindennap új problémákat vet fel az élet s ahol a törvény betűi és szavai mögött meg kell keresni a törvény lelkét. Ezt a kereső munkát végzem akkor is, amikor gondolataimat papírra vetem. Teszem ezt azért, hogy a mindnyájunkat érintő közös, nagy kérdésekkel kapcsolatban magam is hozzájáruljak egységes jogi felfogás és gyakorlat kialakulásához ott, ahol ez az egység még hiányzik.

A felfogások és eljárások egységének hiányát semmi sem bizonyítja jobban, mint azok a levelek, megjegyzések és kérdések, melyek gyakorlati téren mozgó cikkeim nyomán érkeznek hozzám. Ezekre magánlevelezéseim során válaszolni is szoktam. Legutóbb azonban — e lap folyó évi aug. 15-i számában megjelent cikkem nyomán — egy olyan megjegyzést juttatott el hozzám a Szerkesztőség, melynek szó szerinti való közlését úgy a hozzáfűződő közérdekre, mint a megjegyzés írójának nagyrabecsült személyére tekintettel elsőrendű kötelességemnek tartom. Ez a megjegyzés így szól:

„Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! A D. P. L. 1938 aug. 15-i számában „A bemutatkozó szolgálat” cím alatt megjelent cikkben egy olyan állítás van, melyet — a vitatott kérdést egyáltalán nem érintve — nem lehet szó nélkül hagyni, mert az olvasó azt találja hinni, hogy ez a tétel is „alapos” munka, körütekintés, megfontolás után jutott napvilágra.

Ez pedig a következő: Hogy a lelkészjelöltek bemutatkozó szolgálata kérdésében az utolsó szót az Egyetemes Konvent jogegységi tanácsa fogja ki mondani. Itt a mi egyházkerületünkben mindig az volt az úzus, hogy a konvent hatáskörét a legszorosabb korlátok között tartjuk. Itt pedig nem is kell megszorító törvényt magyarázat, mert a cikk írójától is idézett VI. tc. 32. §-a világosan megmondja, hogy a konventi bíróság fegyelmi ügyekben hozhat jogegységi határozatot. A lelkészválasztásból származó vitás ügy pedig nem fegyelmi ügy. Tisztelettel Presbyteratos.”

Ez a megjegyzés, mely hivatkozott cikkem érdemi részét egyáltalán nem érinti s amelyet ebben a formájában magam is teljes mértékben akceptálok, az érintett ponton minden vitát kizár. Az E. T. VI. tc. 32. §-a értelmében tényleg csak fegyelmi ügyek vitássá vált elvi jelentőségű kérdéseiben lehet szó jogegységi tanács döntéséről. Én azonban ennek az ellenkezőjét nem állítottam, én itt is a törvény lelkét kerestem s mély meggyőződésem, hogy ha ezt a kereső, kutató gondolataimat leírtam volna, nem állott volna elő e tiszteletreméltó megjegyzés szükségessége. A látszólagos félreértést az okozta, hogy minden körülírás nélkül, eredeti tárgyam lényegétől függetlenül, csak egy mondatban érintettem a jogegységi tanács esetleges szerepét. Most e mulasztást óhajtom pótolni.

Miről is van szó? Arról, hogy a magyarországi református egyházban, mely egyetemes érvénnyel egyetlenegy törvénykönyv hatálya alatt áll, a különböző kerületek és egyházmegyék egymástól eltérő, sőt egymásnak ellentmondó jogi magyarázattal hajtják végre a lelkészválasztási törvény egyes rendelkezéseit. Pl. az egyik egyházmegye esperese a II. tc. 44. §-a alapján minden pályázót kiküld bemutat-

kozó szolgálatra, akiket az egyházmegyei jelölőbizottság jelölt: a másik egyházmegye esperese a kijelöltek közül csak azokat, akiket a presbitérium még külön is kíván, helyesebben: engedélyez. Van tehát egyházmegye, ahol a kijelölt s arra érdemes pályázó nyugodt lehet a tekintetben, hogy ha jelölték, akkor a gyülekezet meg is hallgatja, meg is ismeri és van egyházmegye, ahol ugyanaz a jelölt elzárattván a bemutatkozó szolgálattól, semmi hasznát sem látja az egyházmegyei bizottság kiválogató jelölésének. Világos, hogy ez az ellentétes gyakorlat nem lehet közömbös a pályázókra nézve, kiknek sorsa, jövője függ ettől és nem lehet közömbös a törvény kifogástalan alkalmazása, a jórend szempontjából.

Úgy gondoltam, hogy ha van törvénykönyv, abban lennie kell egy olyan rendelkezésnek, egy olyan törvényes szervnek, amelyik hivatva van rendet, egységet teremteni az ilyen fontos kérdések zűrzavarában s nem kell egy új zsinati döntésgé várakozni, mert hiszen addig sok reménységet hullat a porba és sok kellemetlenséget okozhat az egymásnak ellentmondó gyakorlat. A jogegységi tanácsra kellett gondolnom, mint kiegészítő tényezőre.

A jogegységi tanácsal kapcsolatban azt mondja a VI. tc. 33. § b) pontja: „Jogegységi határozat hozatalának helye van: ha legalább is két egyházkerület ilyen jogegységi határozat hozatalát az elvi jelentőségű kérdésnek és az eltérő joggyakorlatnak pontos megjelölésével kéri meg.”

Teljesen világos előttem s az is volt, hogy a b) pont „ilyen” szava a 32. §-ban kifejezett azon általános elvre utal, mely szerint jogegységi határozatnak csak fegyelmi ügyekben van helye, de ugyanakkor jogosan gondolhattam arra, hogy igen sok lelkészválasztási ügynek velejárója vagy következménye *fegyelmi* eljárás. Mindannyian hatalmaság alá vetett emberek vagyunk. Ha pedig nincs kizárva annak eshetősége, hogy egyik-másik kerületben éppen a jelöltek bemutatkozó szolgálatával

kapcsolatban követelt eljárás miatt vonassék akár az érdekelt pályázó, akár az eljáró tisztviselő fegyelmi felelősségre, úgy véltem: eljöhét az idő, amikor a fegyelmi felelősség megállapításához szükséges elvi alap érdekében két egyházkerület is kéri a jogegységi tanács döntését. Röviden: arra gondoltam, amikor a törvény lelkét kerestem, hogy a lelkészválasztás önmagában közigazgatási ügy, de alapja, kiindulása lehet fegyelmi ügynek is, tehát ezen a címen eljuthat a jogegységi tanács zöldsztaláig. Közérdek lenne, hogy eljusson.

Elismerem, hogy ez az út hosszú és körülményes, mert feltétele, hogy több egyházkerületben s fegyelmi eljárás során észleltessék egymástól eltérő joggyakorlat — de nem lehetetlen. Erre a lehetőségre gondolva hivatkoztam egy átfutó mondatban a jogegységi tanács esetleges beavatkozására.

Ha azonban lehetetlen volna, akkor két út áll előttünk. Vagy a sajtóban, egyháztudományi megvitatás útján tisztázni ezeket a kérdéseket s ilyen úton-módon alakítani ki egységes felfogást, vagy az egyházkerületekre bízni ezt a dolgot, hogy saját hatáskörükben hozzanak idevonatkozó egységes eljárási szabályzatot, amint ezt az egyetlen lehetőséget juttatja kifejezésre a közölt megjegyzés is. Megvallom: sem az egyik, sem a másik út nem célravezető és nem megnyugtató. Túlzott reménység lenne azt hinni, hogy sajtóközlemények útján egységes véleményre jusson az egész magyar református egyház és csak fél, illetve negyedmegoldás lenne, hogy minden kerület más és más gyakorlat szerint válassza lelképásztorait. Mi szükség van mindezekre? Miért kellene ezek a kiegészítő megoldások? Azért, mert lelkészválasztási törvényünk sok tekintetben homályos és fogyatékos. Napról-napra sürgetőbbé válik tehát, hogy annak teljes átdolgozásával a Zsinat mondja ki az utolsó szót!...

Kelemen Gyula,
esperes.

Missziói feladataink.

I.

Még a felületesen szemlélődő előtt is nyilvánvaló, hogy egészen más képet mutat egyházunk ma a missziói felelősség átérzése és gyakorlati kivetítése szempontjából, mint két-három évtizeddel ezelőtt, hogy a régebbi multról (az előző századra gondoljunk esupán!) ne is beszéljünk. Egyházunk az 1928. évi május hó 8. napján megnyílt negyedik budapesti Országos Zsinat által alkotott új törvénykönyvében külön törvénycikket szentelt a missziói munkának, azt „Isten lelkének engedelmeskedve, a Szentírás szellemétől és saját történelmi multjának, valamint jelenének felelő bizonyosságaitól áthatva... törvényesen szabályozott feladatai közé” iktatta és annak végzését „az abban való részvételt és annak támogatását az egyház minden tisztviselőjére és alkalmazottjára, valamint az egyház tagjaira nézve is kötelezőnek” nyilvánította. A hivatalos elvi állásfoglalással lezárult az évtizedes pör, amelynek folyamán a különböző vélemények keresztüztüében mindig ez a tétel égett és tisztult: van-e szükség

az egyházban missziói munkára? Ma ez nem kétséges többé. Ha itt-ott fejszóvalva elmondott nyilatkozatok hangzanak el, azok sem a munka szükségességére, hanem lehetőségére, eszközeire és módjaira tesznek egyetmást kérdésbe.

Maga a munka is megindult. Sokféle és sokféle vonatkozásban erőteljes lendületet is kapott. (Minden erőtelenség és minden gyarlóság ellenére sincs okunk és jogunk lekicsinyelni, vagy éppen semmibe venni azt, ami eddig történt, ha még oly sok hiányt és fogyatékoságot fedezhetünk is fel az egyes munkáágakban. Mennyi hiány és mennyi bűn van *bennünk* s Isten mégsem vesz bennünket semmibe, kegyelme karján hordoz naponkint!) Intézkedések történtek, szervek alakultak a munka ellenőrzésére, nyilvántartására és irányítására. Az Egyetemes Konvent évről-évre rendszeresen „Belmissziói Útmutató”-t ad ki a missziói munka táplálására. S ha a sok hálára indító életjelt sorba-számavesszük is, mégsem engedhetjük úrrá lenni lelkünkön azt a végzetes kísértést jelentő gondolatot, hogy itt most már — akár

az egyes gyülekezetekben vagy egyházmegyékben és egyházkerületekben, akár az Egyetemes Konventen — minden rendben van, hogy nincs többé missziói problémánk és nincs semmi tennivalónk ezen a téren azonkívül, hogy járjuk tovább a már megkezdett utakat s a jól bevált és sokszor csalahatatlannak hitt módszereinkkel „szonglörködünk” tovább.

Minden imádkozó lélek tudja, hogy mennyire a „test és vér” bölcseségeként kell tekinteni minden ilyesféle gondolatot s aki nem emberi mértékkel, hanem az Ige mértékével méri magát és a munkáját, az óvakodni fog a farizeusi önteltség hangulatában való mámoros dicsekvéstől. Tudnunk kell, hogy ha mindent megtettünk is, csak haszontalan szolgál vagyunk. Tudnunk kell, hogy nem magunknak dolgozunk, hogy Isten az ő hűségeseit szakadatlanul *lőbbre* bizza és hogy Ő abban dicsőítet meg a mi Urunk Jézus Krisztus szerint, hogy *az Ővei sok gyümölcsöt teremjenek.*

Nem kétséges, hogy ha az Ige fényébe állítjuk magunkat, missziói tevékenységünket és munkánkat magunkkal együtt az Ige mérlegére állítjuk, hatalmas erővel támad fel lelkünkben a szorongató felelősség nemcsak azért, amit mulasztottunk, vagy nem jól végeztünk, tehát a tegnapiért, hanem még hatványozottabb mértékben azért, amit még végeznünk lehet és kell, vagyis a holnapért. Természetes, hogy a befelétéknés, az önvizsgálat nyomán kérdések vetődnek fel bennünk, meggyőződés érlelődik, új meglátások világánál új feladatok jelentkeznek előttünk. Nemcsak a jogosultságát, hanem a szükségességét is éreznünk kell annak, hogy újra és újra beszéljünk missziói feladatainkról. Ennek a szükségességnek szeretnék a magam részéről eleget tenni néhány igénytelen megállapítással és néhány — az én látásom szerint mellőzhetetlenül szükséges és életbevágóan fontos — tennivalóra történő rávilágítással. Mindezt pedig — és ezt hangsúlyozni szeretném — az alázat és a szeretet lelkével. Alázattal Isten iránt, aki mindnyájunk Ura és megbízója és szeretettel együttérve — talán így is mondhatnám, hogy együttszenvedve — mindazokkal, akik a megbízatás felelősségét érzik és a munka terhé hodozzák.

*

Mindenekelőtt azt az aggodalmat kell kifejeznem, hogy az egyházunkban megindult missziói munka az én látásom szerint nagyon emberivé kezd válni. Úgy értem ezt, hogy túlságosan szerephez jut s egyre jobban érvényesül a szervezés gondolata és jelentősége. Úgy gondoljuk, hogy csak „szervezni” kell a leánymunkát, a női tábort, a szeretetmunkát stb. Meg kell alkotni a kereteket, meg kell adni a munkához a szükséges útbaigazításokat, a „végrehajtási utasítást”, ki kell bocsátani a megfelelő felhívásokat, végezni kell a szükséges és erőteljes propagandát s mindennek a nyomán megszületik és kiépül majd a hívó lelkű és áldozatos életű református leányok és ifjak, nők és férfiak öntudatos tábora és munkája.

Nem szeretnék félreértéseket támasztani. Azért nagyon nyomatékosan hangsúlyozom, hogy tisztán, világosan látom a jelentőségét annak, hogy Isten ügyének szolgálatában éppen úgy szükség van a nagyvonalú elgondolásokra, a határozott és biztos

tervszerűsége, az egységesen szervezett és irányított munkára, mint ahogy szükség van a hadviselésben stratégiára, megbízható szervezésre és a mindenkori helyzet minden szálát kezében tartó vezérkarra. Talán még azt is hozzátehetném, hogy abban, ami eddig történt a magyar református egyházban az újabb missziói megmozdulások területén, túlkévs volt a nagyvonalúság, az egység, a tervszerűség és túlsok volt a távlatnélküliség, az egyéni és egyesületi akció, az ötletszerűség, a gerilla-csatározás. Azonban az szervezés jelentőségének túltételezésétől is óvakodnunk kell. Hiába van a hadseregben is a legtökéletesebben működő szervezethez, a legnagyobb felszerelés és a legkiválóbb kiképzés, ha a nagy erőpróba idején csődöt mond a „hadsereg szelleme”, a lélek. Az igazi átító erőt mégis csak ez képviseli, illetve jelenti.

Lelket pedig nem tud adni semmiféle missziói bizottság, vagy egyházi fórum. Ez Isten ajándéka. S itt, ezen a ponton jelentkezik missziói feladataink áttekintése során a legelső és legfontosabb tennivaló. Bárkik vagyunk, a missziói munka bármelyik ágában dolgozunk, vagy akarunk dolgozni, fel kell hogy vessük a kérdést: van-e bennünk s elégséges mértékben van-e a Lélek erőiből? Enélkül indíthatunk és végezhetünk nagyszerűen „megszervezett” munkát, az azonban emberi erőfeszítés lesz csupán, emberileg talán elkönnyelhető „sikerek”-kel, de csak az idő és nem az örökkévalóság számára; szinte üzemszerűen „csinálhatjuk a belmissziót”, de a küldetésnek minden áldott ismertetőjegye nélkül; számkaprátató statisztikát készíthetünk embereknek, az egyház Ura és Királya mégis könnyeket hullatna talán a földi Jeruzsálem sorsa felett ma is...

Szinte pergőtűszerűen állítjuk gyülekezeteinket újabb és újabb missziói feladatok elé. Lelkipásztorok, presbitériumok alig vették tudomásul a legújabb kívánalmakat, felhívásokat, máris újabbakkal kell foglalkozniuk. A teljes élet igénye jelentkezik ezekben és ez jól van így. Azt jelenti ez, hogy egyházunk sem akar megelégedni félmegoldásokkal, részletekkel. Totalitásra törekszik. A teljes emberi életet akarja Krisztus tulajdonává tenni. Ezért van szükség gyermekmisszióra, ifjúsági munkára, nők és férfiak evangélizálására, a Krisztus mentő és szabadító szeretetének realizálására, az Ige szociális üzenetének és igazságának érvényesítésére, egyszerűen mindarra, ami Krisztus nevében végzendő munka az egyházban. De minél inkább szélesbedik a munkamező, minél inkább világossá lesz a pásztorok és gyülekezeti tagok előtt, hogy „az aratnivaló sok”, annál inkább kérnünk kell a Lelket, hogy az képessé tegyen bennünket az aratás nehéz, de gyönyörűsége munkájának elvégzésére.

Nem panaszkodhatunk amiatt, hogy missziói munkánk — legalább is az egyre jelentkező igényeket tekintve — nem elég extenzív. De nem imádkozhatunk eleget azért, hogy megfelelő mélységet kapjon, eléggé intenzív legyen. Hogy abban minden vonalon a Lélek kiáradása legyen megtapasztalható.

Ez a missziói munka legnagyobb és legnehezebb feladata. Egyben a legkönnyebb is, mert felséges ígéretünk van: „Kérjétek és adatik néktek.” Kérjünk. Naponként. A többit bizzuk Istenre. És adatik nekünk naponként.

Ferenczy Károly.

Püspökünk első látogatásai.

A gyomai egyház ünnepe.

Bensőséges templomi ünnepély keretében adta át Gyoma buzgó református népe, mintegy 45,000 pengő költséggel megújított templomát, október hó 30-án, Isten dicsőségének és a hívek lelki üdvösségének szent szolgálatára. Ennek az ünnepélynek nagy jelentőségét fokozta az, hogy Dr. Révész Imre püspöknek ez volt az első vidéki kiszállása. Az új püspök 29-én délután 7 órakor autón érkezett Gyomára, ahol Bay József lelkésznel szállt meg. Első útja a gyönyörűen kivilágított templomba vezetett, ahol Papp Zsigmond, az orgonatervező kisdzadapresbíternek meleg elismerését nyilvánította, majd utána Harsányi Pál esperes és Gyökössy Dániel gyomai lelkész családjával Bay Józsefnél szűkkörű vacsorán vett részt. Október 30-án délelőtt fél tízkor 16 palástos lelkész élén vonult be a megújított templomba, ahol a főispánnal képviselt vármegyei, közigazgatási, továbbá az egyházmegyei küldöttségek, a helyi felekezetek, testületek, társadalmi egyesületek és mintegy háromezer főnyi hallgatóság előtt a kőtemplomról és a lélek-templomról tartott hatalmas prédikációt. Minden szem reá szegeződött és feszült figyelemmel, áhitattal hallgatta a nagy gyülekezet az ő tanítását. A délelőtti hálaadó-istentisztelet másik szónoka Harsányi Pál esperes volt, aki hangjából is kiérző meghatottsággal olvasott bibliát és imádkozott abban a templomban, amelynek falai között csaknem egy negyedszázadon át hirdette az Igét s amelynek megújításán oly boldog örömmel fáradozott.

Istentisztelet után a főispán kíséretével Bay József lelkész lakásán tisztelgő látogatást tett Püspök úrnál, majd a presbitérium gyűlésén vett részt Püspök úr, ahol Harsányi Pál esperes üdvözlésére, a presbíterek kötelességeit vázolta, nemcsak egyházi vonatkozásban, hanem hazafias értelmezésben is, kitérve a mostani történelmi időkre, amikor visszavárjuk felvidéki testvéreinket.

Presbitéri gyűlés után Gyökössy Dániel lelkésznel ebédelt s Dévaványára utazott, ahol már előbbi megállapodás alapján fontos szolgálatokat végzett.

Délután öt órai kezdettel templomi vallásos esten vett részt Gyoma népe. Bibliát olvasott és imádkozott Pecz István nagyszalontai esperes a tőle megszokott áhitattal. Görömbey Péter ker. tanácsbíró az egyház multját felölelő hatalmas beszédet mondott. Gönczy Béla egyházmegyei főjegyző pedig buzgó imádsággal rekesztette be a templomi ünnepélyt. Ennek az ünnepélynek, a kimondottan egyházi szolgálatokon kívül, irodalmi és egyházzenei számai is voltak. Költeményeiből olvasott fel Gyökössy Endre, a Petőfi Társaság tagja, Böszörményi Jenő szentesi lelkész elbeszélését adta elő fia: Böszörményi Ede szentesi vallástanár. Az orgonán játszottak önálló számmal Szabó Gyula kántor, egyházmegyei orgonaszakértő, vitéz Mártha Béla kistűszalási és Zöld Sándor gyomai kántorok; énekszámokat adtak elő: Dr. Porteleky László, vitéz Mártha Béla Faragó Károly és a gyomai református férfi és női kar.

Másnap, október 31-én, reformációi istentiszteletre gyűlt össze a megújított templomba a gyomai gyülekezet. Nekik Böszörményi Ede bibliaolvasása és lélekből fakadó imádsága között vannak egyetemi professzor hirdette az Igét nagy tudással felépített, szónoki lendülettel előadott, hatalmas prédikációban.

Ki kell még emelnünk, hogy a fehér asztalnál Dr. Szentiványi Gyula, a Műemlékek Országos Bizottságának titkára, a mintegy 250 teritékes közebéd hallgatósága előtt, elismerését fejezte ki, hogy a gyomai templomrenoválás szakszerűen, a művészi szempontok figyelembevételével, történt és nemes egyszerűségénél, külső-belső megoldásának monumentalitásánál fogva, egyike lett az ország legjelentékenyebb műemlék református templomainak.

Püspök úr dévaványai látogatása.

Október 30-án a kora délutáni órákban érkezett Püspök úr Dévaványára, hogy közelebről meglassa a dévaványai egyház életét s azokat az ellentéteket, melyek — a missziói munkával kapcsolatban — a gyülekezet tagjai között vannak. Püspök urat az állomásnál Breznay Mihály járási főszolgabíró, B. Kiss Márton községi főjegyző és Dr. ikafalvi Farkas Béla lelkipásztor fogadták. Majd Dr. Kuszka István egyházmegyei gondnok és Gaál István esperes köszöntötték abból az alkalomból, hogy az egyházmegye területére érkezett. Püspök úr résztvett a délutáni istentiszteleten, melyet ikafalvi Farkas Béla lelkipásztor végzett. Istentisztelet után a Kultúrházban összejövetel volt, ahol a különböző munkacsoportok részéről egy-egy tag Püspök úr előtt beszámolót tartott a végzett munkáról. A beszámolók után Püspök úr szólott a Munkaközösség tagjaihoz, megelégedését fejezte ki, buzdítván és intvén őket, hogy a gyülekezet életében nekik és munkájoknak sónak és kovásznak kell lenniök. Délután 5 órakor Püspök úr hat gyülekezeti tagot hallgatott meg, hármat azok közül, akik helyeslik, hármat, akik nem helyeslik a lelkipásztor missziói munkáját. Meghallgatásuk után Püspök úr mind a hat gyülekezeti taghoz egyszerre szólott, megmutatván a helyes utat, mely az egymást megértő szeretetnek és alázatnak útja, melyen járva ki-egyenlítődnek az ellentétek. Hálát kell adnunk Istennek, ha a gyülekezetben egyre növekszik azoknak a száma, akik a Megváltó tanítását hűséggel követik. Viszont az nem tért meg, aki magáról azt mondja, hogy ő már megtért. A meghallgatott gyülekezeti tagok nagy lelki békességgel távoztak el.

Október 31-én, a reformáció emlékünnepe dél-előtti alkalmi istentisztelet volt, melyen bibliát olvasott és imádkozott az Esperes, Püspök úr pedig Igét hirdetett és megáldotta a gyülekezetet. A nagy templomot betöltötte a hívek serege. Püspök úr a vizzel és Szentlélekkel való keresztségéről beszélt. Hatalmas, megrázóerejű beszéde áldott hatással volt a gyülekezetre s annak jövő életére. Úgy éreztük, hogy a különböző utakon haladó gyülekezeti tagok Krisztusnál egymásra találtak, ahol a

kishitűség völgyei felemelkedtek és a hivalkodás hegyei leszállottak. Istentisztelet után Püspök úr a presbitériumhoz szólott, megelégedését fejezte ki a presbitérium munkája felett, reámutatva az egyetlen fundamentumra, a Jézus Krisztusra. Istennek kegyelmi ajándékait féltve őrizze mindig a presbitérium s rajta keresztül az egész gyülekezetet. — A reformáció ünnepén is boldogan érezhettük, hogy milyen kegyelmes volt hozzánk Isten. Utána Gaál István esperes szólott, hálát adva az Istennek azért a kegyelemért, melyet adott ezen a napon, hogy kiválasztott gyermeke ajkán keresztül irányt mutatott, mely által ez a gyülekezet megkapta a helyes utat, melyen járnia kell. Figyelmeztette és intette a presbitériumot és az egész gyülekezetet, hogy a lelkipásztor távozásával egyakarattal és egyértelműen válasszon új lelkipásztort, mert jaj a dévaványai gyülekezetnek, ha abban a pártoskodás vizsálva gyúlna ki.

A presbitérium nevében B. Kiss Márton főjegyző meghatott szavakkal mondott köszönetet Püspök úrnak a gyülekezetben végzett áldott munkájáért, mely boldoggá és megelégedetté tette e nagy gyülekezetnek minden egyes tagját s azzal lesznek hálásak, hogy a tanácsot megtartják s engedelmesen követni fogják. Isten áldását kérte, a gyülekezet nevében Püspök úr életére és munkájára. A gyűlést Dr. ikafalvi Farkas Béla magasszárnyalású imája zárta be.

Püspök úr Törökszentmiklóson.

Október 31-én d. u. érkezett Püspök úr az esperes kíséretében Törökszentmiklósról azzal a céllal, hogy a hevesnagykunsági egyházmegye lelkészi és világi tanácsbírói bizalmas értekezletet tartson, megismerje az egyházmegye belső és külső életét és teljes tájékozódást nyerjen az egyházmegye vezetőinek gondolkodásáról s az egyes egyházak életéről.

Püspök urat Törökszentmiklóson Dr. Szarka Gyula járási főszolgabíró, Orosz András községi főjegyző, Dr. Rácz Albert egyházkerületi tanácsbíró fogadták. Püspök úr az esperesnél szállt meg.

November 1-én összegyűltek az egyházmegye lelkészi tanácsbírói és tisztviselői. Délelőtt 10 órakor kezdődött az értekezlet és 1/2 óráig tartott. Az értekezlet megkezdése előtt Gaál István esperes bibliát olvasott és imádkozott, majd meleg szavakkal üdvözölte a Püspök urat. Püspök úr megköszönvén a szívből fakadó köszöntést, ismertette jövetelének célját, mely az egyházmegye megismerése. — Komlóssy Gábor egyházmegyei belmissziói előadó az egyházmegye belmissziói életéről, Tóth János t. elnök az egyházmegye tanügyi életéről, Nyitrai Zoltán számvevőszéki elnök az egyházak anyagi állapotáról, Cziriák Géza egyházmegyei pénztárnok az egyházmegye közalapi, közigazgatási és édesapja halála miatt távollevő Tóth Lajos helyett az egyházmegyei nyugdíjintézeti pénztárakról tartott beszámolót. A beszámoló után Török Vince, Szombathy István, Marjay Károly tanácsbírák szólottak, majd az esperes adott általános képet az egyházmegye életéről.

Azután Püspök úr szólott a beszámolókhöz. Nagy megelégedését fejezte ki a hallottak felett, mely azt mutatja, hogy az egyházmegyében minden vonatkozásban hatalmas és eredményes munka folyik. Örült, hogy megismerhette ennek az egyházmegyének belső és külső életét. Nagyszerű éles látásával, mindenre kiterjedő gondoskodásával irányt mutatott, tanácsolt és buzdított. Isten áldását kérte az egyházmegye gyülekezeteire és lelkipásztoraira. Majd buggó imádsággal az értekezlet végét ért. Az értekezlet tagjai az esperesnél közös ebédet vettek részt.

Délután 5 órakor a templomban vallásos-estély volt. A templomot zsúfolásig megtöltötte a gyülekezet. Résztvettek azon sokan más vallásfelekezet tagjai is és résztvettek rajta az egyházmegyei tanácsbírák is. A vallásos-estélyen Gaál István esperes imádkozott és Igét hirdetett, majd Sütő Zoltán megkapó szóelőneke után Püspök úr tartott csodálatosan szép előadást, melynek tárgya a mindszent-ünnep és a halottak napja evangéliumi megvilágításban. Püspök úrnak ez az előadása soha el nem felejthető lelki élmény volt és nagy áldást nyújtott, úgy a gyülekezetnek, mint más vallásfelekezetnek tagjai nem tudtak eléggé kifejezést adni boldog örömeiknek, hogy Püspök úrnak ez az előadását meghallgathatták.

Másnap, november 2-án délelőtt 10 órakor kezdődött a világi tanácsbírák és egyházmegyei tisztviselők értekezlete, melyen mintegy huszonhárman vettek részt. Az értekezlet megnyitása előtt az esperes bibliát olvasott és imádkozott, majd Dr. Kuszka István egyházmegyei gondnok köszöntötte a bizalomnak és szeretetnek meleg szavaival Püspök urat, melyet Püspök úr kedves beszédben köszönt meg. Azután esperes általános tájékoztatást adott az egyházmegyének és egyházaknak helyzetéről városi, városi és községi vonatkozásban, ismertette a felekezeti közti helyzetet. Elismeréssel emlékezett meg az egyházmegye világi vezetőinek, tanácsbíráinak példát mutató magatartásáról és a közigazgatási tisztviselők előzékenységről. Az esperes mindenre kiterjedő ismertetése után Dr. Kuszka István egyházmegyei gondnok örömmel szólott arról a harmóniáról, mely az egyházi és világi kormányzatok között van, s az egyházmegye néhány nagyon súlyos anyagi helyzetben levő egyháza életére mutatott reá és kérte Püspök úr támogatását. Roffi Borbély György főispán, egyházmegyei tanácsbíró a gyülekezeti tagok szociális kérdéseinek felkarolására hívta fel a figyelmet, mely téren az egyházak és azok vezetői már eddig is szép munkát végeztek. Dr. Rácz Albert királyi közjegyző, egyházmegyei tanácsbíró nagy örömeinek és hálájának adott kifejezést ezért az értekezletért. Nagy hozzáértéssel szólott a lelkipásztorválasztás kérdéséről, majd az egyházi közigazgatás egyre nagyobb kiterjedéséről szólott. Nagy elismerését fejezte ki az egyházmegye lelkészi karával szemben. Mészáros Lajos egyházmegyei tanácsbíró egyházmegyei vonatkozásban a mezőtúri egyház életét ismertette. Dr. Polgár József nagybirtokos a földbirtok helyes eloszlásáról, Dr. Szarka Gyula főszolgabíró az állás nélküli diplomás ifjúság kérdéséről, a református középosztály magatartásáról, az egyházmegyei nyomdáról, Szilassy László nagybirtokos, egyházmegyei tanácsbíró a házi isten-

tiszteletek tartásáról és a hívek látogatásáról szövegeket nagy hozzáértéssel és odaadással.

Azután Püspök úr a megnyilatkozásokat összefoglalta, mondván, hogy mindegyik felszólalás egy fénylő aranyzál, mely egymással összefonódva, a boldog öröm tudatában ragyogtatja az értekezlet minden egyes tagjának az anyaszentegyházzal szemben érzett szent felelősségét. Minden felszólalásra külön-külön válaszolt, csillogtatta csodálatos tehetőségét, nagy bőbeségét, melyet lenyűgözött figyelemmel, megilletődött lélekkel hallgatott az értekezlet minden egyes tagja, s mint ahogy kifejezésre jutott, nagy indítást kapott mindenki az Anyaszentegyház előrehaladásáért, belső és külső életének emeléseért továbbfolytatandó szent munkára. Az imádság, mellyel Püspök úr befejezte az értekezletet, a jelenlévők olyan áhitata volt, melyben a lélek

mélyéről fakadó fohász szállt a mindenható Istenhez. Az értekezlet délután 1/22 órakor végződött. Az értekezlet befejezése előtt megjelent Alexander Imre, a vármegye alispánja s a vármegye közönsége nevében nagy tisztelettel és szeretettel köszöntötte Püspök urat. Az értekezlet tagjai Dr. Rácz Albert tanácsbíró hajlékában közös ebéden vettek részt.

Délután 5 órakor Püspök úr elutazott. Nagy és áldott ünnepei voltak ezek a hevesnagykunsági egyházmegyének. Mindnyájan éreztük, hogy Püspök urunkat, a szolgálatban elhívott vezért, Isten azért küldte hozzánk, hogy ajkának szólásával lelkünket megdobantsa annak a szent szolgálatnak továbbvitelére, mely Isten iránti engedelmisségre, Krisztus útján járásra, a tiszta evangéliumra s anyaszentegyházunkhoz való törhetetlen hűségre kötelezi el az Alföld népét.

Különkelyhes úrvacsoraosztás.

Az elmúlt év egyik adventi vasárnapján, pontosan 1937 december 19-én Debrecenben, a kistemplomi délutáni istentisztelet keretében, bátor elhatározással, különkelyhes úrvacsoraosztást tartottunk s ezt a folyó évben, április 14-én, ugyancsak a Kistemplomban, a nagycsütörtök esti istentisztelet keretében megismételtük. Mindkét időpont kívül esett az egyházi rendtartásban gyakorolt úrvacsorai alkalmakon; mégis az történt, hogy előbb 450-en, utóbb közel 700-an vettek azon részt. Mindkét esetben a budapest-kelenföldi református egyházközségtől kértük és kaptuk kölesön a 120 darab csinos kis kelyhet.

Ez a két próba döntő hatással meggyőzte a debreceni egyházi közvéleményt afelől, hogy a különkelyhes úrvacsoraosztás jogosult és hogy azt Debrecenben is be kell vezetni. A helyes elgondolást azonnal cselekedet követte. Anélkül, hogy bármi nagyobb agitációt fejtettünk volna ki, pár hónap alatt, áldozatkész jó lelkek, javarészt a kistemplomi egyházzrész tagjai, összeadtak 120 kehelyre és néhány nagy tálcára való költséget, melynek alapján, a pesti mintára, 40 gramm súlyú kelyheket rendeltünk-Henger Antal budapesti ezüstműves cégnél 1200 P értékben; a hozzávaló tálcákat ú. n. nemes fehér-fém anyagból a helybeli Kostya János ékszerész cég készítette el olyformán, hogy négy talca közül egyet, 52 P értékben a Kostya-család ajándékozott; két tálcának a költségét pedig Rauchbauer Ödön és neje, Péterfia-utcai földbirtokos volt szíves magára vállalni.

Az új készlet a debreceni református Kistemplom elidegeníthetetlen tulajdonát képezi. Ez alapon az elmúlt vasárnap, október 30-án, a reformációi úrvacsoraosztás napján délután (minthogy délelőtt már a rendes közökelyhes úrvacsorázás szabályszerűen megtartott) megtartottuk a mi első különkelyhes úrvacsoraosztásunkat, Isten dicsőségére! — és azon 270-en vettek részt; miután délelőtt már közel 500-an járultak ugyanott a Szent asztalhoz.

Ezeknek a megtörtént tényeknek előrebocsátása után óhajtunk néhány szót ejteni a különkelyhes úrvacsoraosztás elvi jelentőségéről. Kiinduló pontul

használjuk azt a történelmi hitelességű adatot, hogy a középkori r. kath. egyház, egy egész Európára kiterjedő pestisjárvány idején tért el végleg a két szín alatti úrvacsoraosztástól; ők aztán ezt a kényszerűség szülte helyzetet siettek dogmatikai formába önteni, dogmatikailag is igazolni, olyformán, hogy ezt az ismerős tételt kezdték tanítani: ahol test van, ott vér is van, — tehát elég csak ostyát adni az úrvacsorában.

A róm. kath. állásponttal tovább nem óhajtunk foglalkozni. Csak rámutatunk röviden arra, amit minden bibliát forgató ember azonnal lát: itt a krisztusi alaptól való hűtlen eltérés történt.

Külföldi protestáns hittestvéreink hosszú évtizedek óta (némelyek szerint közel száz éve) gyakorolják a külön kehellyel való úrvacsoraosztást. Sok érdekes, praktikus mód alakult ki e téren. Például Amerikában, amikor első vasárnap meghirdeti a lelkész az úrvacsorát, a hívek névjegyeiknek a perselybe helyezésével jelentkeznek a szent alkalomra. Láttam olyan eljárást is, hogy a padokra, a jelentkezők helyeire, odakészítik előre egy kis tálcára a kenyeret és külön kis kehelyben a bort s a hívek a lelképásztorral egyidőben, önmaguk veszik fel a szent jegyeket. Ez a módszer az úrvacsorázás időtartamát a minimumra redukálja.

Vessük fel most azt a kérdést, hogy a különkehely használata ellenkezik-e Jézus rendelkezésével? A leghatározottabban nem. Jézus nem a kelyhek közösségére, vagy a kenyértartótálca közösségére, — hanem a kenyér és a bor közösségére utalt, ezt tette kötelezővé. Amazoknak pusztán eszközi jelentősége van az úrvacsoraosztásnál s azok használatát el merjük mondani, hogy reánk bízta, kezünket meg nem kötötte. Miért is kötötte volna meg, mikor Ő, az Isten Fia, ama szent vendégség lelki vonatkozását állította előtérbe. Az úrvacsoravételt kísérő eszközöknél pedig gondoljunk arra, hogy Jézus, Aki önmaga a testi és lelki tisztaság eszményképe volt és Aki betegeket gyógyított: nem akarhatott mást, mint hogy az úrvacsoravétel ebben a vonatkozásban is az Ő szellemében történjék... A kivitelre a Lélek megtanít...

Jézus nyomdokában s megjelölt irányában haladva, a reformáció egyházától méltán várhatunk időszerű, egészséges reformokat. Ecclesia semper reformari debet: a Krisztus Egyháza, kell, hogy örökké reformáljon, — csak egy parancs kötvén le, az Evangéliom, melyből a Krisztus lelke szól.

Reform volt annakidején az, hogy a megcsontított „ostya-úrvacsora” helyett, helyreállították reformátoraink az eredeti krisztusi, két szín alatti úrvacsorázást. Említsünk reformokat, közelebről a mi debreceni egyházunk életéből? Valamikor Debrecen népe igen ellene volt az orgonának. „Mü-tüdöknek” gúnyolták. Ispotályi templomunkban csak a háború után állíthattunk orgonát. A Nagytemplom relikviái között ma is ott van egy acéldróttal sűrűn becsavart hosszú nádpálca, amellyel kántor uram, a karzat könyöklő párkányán, kemény suhintásokkal verte az ének taktusát. Aztán ott vannak azok a debreceni reformok, amelyekre már ez a ma élő nemzedék is emlékezik. Lekció nem volt az istentisztelet kezdetén. Hiszekegyet nem mondtunk, csak a konfirmáció ünnepélyén (ma elmondjuk igen helyesen a keresztségnél, az úrvacsora felett, sőt a nyitott sírnál is). Mekkora változáson ment át Debrecenben az istentiszteleti időbeosztás. A vasárnap délelőtti istentisztelet 9 órától 10 órára tétetett. Vasárnap délután télen 2 óraker, nyáron 3 óraker volt az istentisztelet ideje, alig 20—30 résztvevővel. Mióta délután 5 órára helyeztetett ez át, a résztvevők száma templomként átlag 3—600. További nagy reform templomaink fűtése és világítása. (E sorok írója arra emlékezik, hogy az 1900-as évek elején, egyik vidéki nagy városban, egy jómódú róm. kath. úr, református vallású leánya esküvőjére be akarta vezetetni a református templomba, ajándékul a villanyvilágítást. A helybeli református lelkész nem járult hozzá s felebbezés alkalmával az esperes is megtagadta az ajándék elfogadását...)

Szóval, vannak hála Istennek, időszerű reformok egyházi életünkben s azoktól félni nincs okunk. Kivált a különkelyhek használatától. Itt hadd említsük meg azt, hogy 1917-ben a Kálvin-Szövetség Budapesten, országos konferencia programjára tűzte ezt a kérdést. Igen előkelő hozzászólók voltak. Egyházi közéletünk nagyjai sorakoztak fel, helyeselték a reformot. De megjelent a konferencián báró Korányi Sándor, a budapesti egyetem orvosi karán a belgyógyászat akkori ny. r. tanára, továbbá Nékám Lajos ugyanott a bőr- és nemibetegségek ny. r. tanára s mondhatom, nagyon súlyos nyilatkozatokat tettek s igen jelentős, sőt döntő szerepök volt abban, hogy a jelzett konferencia, a különkelyheknek legalább is párhuzamosan leendő bevezetése mellett foglalt állást.

Ez a mi álláspontunk is: a különkelyhek párhuzamos használata. Az egyházi rendtartásban megállapított alkalmakkor, továbbra is közös kehellével osztjuk az Úri szent vacsorát; igaz, hogy minden egyes úrvacsorázó után tiszta szalvétával a kehely szélét igen gondosan és lelkiismeretesen megtöröljük. Erre a célra a kistemplomi egyházzsír tagjai eddig több mint 200 darab kis-szalvétát ajándékoztak. A különkelyhes úrvacsoraoosztásokat pedig, soron kívüli időben, pl. vasárnap délután, vagy ünnep másodnapján délelőtt szolgáltatjuk.

Komoly és szent meggyőződésünk, hogy sok hideg és közömbös lélek fog ezáltal közelebb jutni Jézusához és Egyházához. Minden aggódo lélek útjából eltávolítunk egy-egy kemény akadályt, hogy ama nagy lelki aktus idején, amikor a bűnbánatban meg kell alázkodnunk s Jézusunkhoz az örökkévalóságba kell felszárnálnunk: külső, merőben eszközi jelentőségű tényezők ne állják útunkat a megálázkodásban és a felmagasztaltatásban.

Uray Sándor.

Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni?

Ez a kérdés az 1938—1939. iskolai év eleje óta született meg a budapesti vallásoktatásban (és talán országszerte is?), amióta több intézet római kath. vallásoktatója az igazgatóknál és a református vallásoktatóknál hivatkozni szokott a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1896. évi június 21-én 17,577. szám alatt kelt rendeletére. Olyan biztos volt a fellépésük és olyan határozott az állításuk, hogy az első pillanatban sokan el is hitték a kultuszminiszter rendeletét, amely szerint *a szülők kérésére megengedhető, hogy a törvényes vallásán kívül más vallásnak tanóráját is látogathassa az iskolás növendék.*

Utánanéztünk a nevezett rendeletnek, amelyet alább egész szövegében közlünk. Roppant érdekes dolgok sülnek ki a rendeletről. Mindenekelőtt az, hogy éppen az ellenkezőjét rendeli el, mint amit a római katolikus vallásoktatók szeretnének.

A kultuszminisztérium egy zsidó gyermeknek megengedte, hogy a szülői akaratával járjon el a római katolikus vallásánra is, azonban megbélyegzi a zárdaintézetet, mert „szabálytalan eljárást

követett el, amikor nevezett növendék a saját felekezeti lelkészétől való hittani osztályzat híján az I. osztályból a másodikba felvétellett.”

Kimondja határozottan a rendelet, hogy *hasonló szabálytalanságok a jövőben elő ne forduljanak!*

Tehát *nem lehet kétféle vallásoktatásban részesülni!*

Sőt az sem lehet, hogy a gyámhatóság megengedje a gyermeknek a másvallásban való nevelést, értsd alatta a másfajta vallásoktatásban való részesülést, mint amilyen a törvény szerint vallása, amelyet a 18. életéve előtt nem változtathat meg. Mi történik ugyanis akkor, ha a gyámhatóság megadja az engedélyt, pl. egy református gyermeknek, hogy római katolikus vallásánra járjon, de az osztálybizonyítványában mégis református vallásának van feltüntetve. Az osztálybizonyítvány okmány. Egy hamis adat benne pedig okmányhamisítás. Akár az van benne, hogy X Y református és vallásánból nem az arra illetékes református vallásoktató osztályozza, akár az íródik bele, hogy X Y református növendék római katolikus (holott 18. életévig nem változtathatja meg vallását), kétség-

áhitata fejezte be a sokszoros áldásokkal teljes napot.

Október 12-én Svingor Jenő tartott áhitatot Máté 10:7—8. alapján teljes közvetlenséggel. — A mennyeknek országáról úgy kell beszelnünk, mintha ott lettünk volna, mintha egyenesen onnan jönnénk. *Muraközy Gyula* „A gyermek evangélizációjáról” szólt. A gyermekek közötti munka hármasság: vallásnevelés, gyermekistentisztelet és vasárnapi iskola. Ezeket sokan összetévesztik. Vallásnevelésünk teljesen hibás és helytelen, legtöbbször úgy kezelik a vallást is, mint tantárgyat. A gyermekistentisztelet anyaga az Ige; a gyermekeknek gyermekként kell lennünk. A vasárnapi iskola ideje vasárnap, az előkészítés munkája legyen mindig a lelkipásztoré.

A vasárnapi iskola sem nem gyermekistentisztelet, sem nem vallásnevelés, egészen más, ez a gyermek evangélizációja. A vasárnapi iskolának intézményesen ki kell fejlesznie, mert ez a jövő vallásosságának az alapja.

Jelen volt az értekezleten s gazdagította annak tartalmát *Dr. Ravasz László* püspök is. Az előadásokat igen értékes hozzászólások világították meg. Tisztázódott az evangélizáció baráti szövetségének a viszonya is a gyülekezethez. Áldott találkozás! Az Élet Urát éreztük közöttünk. Vajha minél több indítást vittünk volna széjjel mindenfelé! Istené a dicsőség, Ő legyen a munkásokkal s az egyes lelkekkel mindenütt!

v. U. F.

Sulyok István nagyváradí református püspök ötvenéves lelkészi jubileuma.

A nagyváradí református egyház meleg ünneplésben részesítette Sulyok István püspököt, abból az alkalomból, hogy ezelőtt ötven évvel kezdte el szolgálatát a nagyváradí egyházban és azóta Istentől gazdagon megáldva végzi ma is, szellemi és testi ereje frissességében.

A tiszántúli református egyházkerület, de egész egyetemese Egyházunk teljes tiszteletadással köszönti a jubiláló püspököt, ki hosszú évek során volt esperese és így közgyűlési tagja egyházkerületünknek, az elszakításig tagja Konventünknek és Zsinatunknak is. Nagy tudásával, lelkipásztori egyénisége vonzó erejével, krisztusi szelidségével, felejtethetetlenül áll előttünk az ő alakja, ki nagyobb ünnepeinken azóta is újra meg újra megjelenik közöttünk Debrecenben, kifejezésre juttatva, hogy hozzánk tartozó testvérnek érzi ma is magát. Mi is úgy érezzük s jubileumán vele együtt ünnepelek.

A jubileumi ünnep a nagyváradí-újvárosi református templomban tartott istentisztelettel kezdődött, melyen Orth Imre biharpüspöki lelkipásztor hirdette az Igét. Majd a Református Kulturpalota dísztermébe vonult át az ünneplő gyülekezet, ahol a presbitérium díszgyűlést tartott, melynek keretében Dr. Thury Kálmán üdvözölte nagyszabású beszéddel a jubiláns főpapot. „Nem fektetek súlyt arra — mondotta —, hogy Sulyok István püspök-lelkész úrnak 1888. évtől mai napig lefolyt lelkészi működését minden mozzanatában ismertessem. Előttünk van ezen munkásságnak egyik eredménye, a mai nagyváradí egyházközség, mely az ő bölcs irányítása alatt egy nagy egyházi közület első egyháza lett. Az ötven év hatalmas alkotásokra tekinthet vissza, de a jövő embereire vár a feladat, hogy azokat fenn is tartsák. A mi kötelességünk viszont az, hogy a világ zűrzavarái közepette megálljunk egypár békés percre s itt a működések és sikerek színhelyén hálás elismerésünket és mély köszönetünket fejezzük ki annak a férfúnak, aki a kor által ezüstösre festett fóvel és meggyengült testtel, de ép szellemi erővel és lankadatlan buzgalommal kormányozza ma is a mi szeretett egyházközségünk hajóját. Azért gyűlünk össze ma, hogy örvendezünk az Úristen ke-

gyelmének, aki kiváló vezetővel, igazi lelkipásztorral ajándékozott meg bennünket és kérjük, hogy ez az isteni kegyelem hosszabbítsa meg ezt a félszázadot az emberi kor végső határáig.”

Az üdvözlő beszédre Sulyok István püspök a következő szavakkal válaszolt: „Tudom, az emberek nem szívesen helyezik magukat a kritika mérlege alá. Én odahelyezem magam. Ember vagyok, gyenge ember és reám is áll az apostoli szó: Látok én magamban más törvényt is s mégis azt cselekszem, amit az én gyöngé emberi voltam parancsol. Ez alól nincs kivétel. Egy föltétlenül igaz, az elmúlt ötven esztendőben volt érték, lendület, de ennek titkát ne nekem, hanem annak a presbitériumnak és elsősorban annak az igen-igen kiváló főgondnoki karnak megértő, emelkedett szellemében kell keresni, amelyre mindig boldogan hivatkozom. Köszönöm a velem szemben tanúsított megértő és megbecsülő szeretetet, amelyet ezután sem szeretnék elveszíteni. Ajándékozom magam továbbra is megértésükkel, szeretetükkel. Segítsenek, hogy egyházunk gondjainkra bízott ügyeit a legjobb úton vezethessük tovább. A lélek kész, de a test már erőtlen, de szeretném, ha megelevenedne a bibliai kép, amikor mindenki az elerőtlenedett vezér támogatására sietett. Azt kérem, ha életem napja lealkonyul, megbecsülésüket tehessem fejem alá párnául, hogy nyugodtan pihenhessek siromban.”

Az ünnepelt lelkipásztor megható beszédének elhangzása után megkezdődtek az üdvözlések, melyeknek sorát az erdélyi református egyházkerület nevében Kádár G. generális direktor nyitotta meg, majd Vadai Béla esperes, a bihari egyházmegye részéről, Papszász Lajosné pedig az egyházkerületi nőszövetség képviselőjében köszöntötték a jubilánst. Sorban következtek ezután a nagyváradí egyházközség különböző alakulatainak és a társadalmi alakulatoknak üdvözlései.

A díszülés befejezése után a Kulturpalota előcsarnokába vonult az ünneplő közönség, hogy leleplezze azt a márványtáblát, melyen az ünnepelt jólsikerült arcképe alatt a következő felírás van: „Sulyok István püspök 50 éves nagyváradí áldozatos

lelkészi szolgálata évfordulójára. 1888—1938." Itt Csernák Béla egyházkerületi főjegyző mondott nagyhatalmú beszédet, melyben rámutatott arra, hogy a nagyváradi egyház kiváló lelkészei közül még egy sem nyerte el az Úristentől azt a kegyelmet, amit

megnyert a jubiláns, aki ezt a szent eklézsiát 50 éven át töretlen testi és szellemi erőben szolgálhatta. A minden részletében megható, nagyszabású jubileumi ünnepség az Újvárosi Református Énekkar gyönyörű énekével fejeződött be.

A debreceni református Kollégium jubileumi alapítványa.

A Kollégium intézőtanácsa a tiszántúli református egyházkerülethez azzal a javaslattal fordult, hogy létesítsen a négyszázéves jubileum alkalmából jubileumi nagy alapítványt. Az egyházkerületi közgyűlés 160—1938. sz. határozatában helyesléssel vette tudomásul kollégiumi jubileumi alapítvány létesítését s kéri szóval fordult az egyházkerület minden rendű és rangú tagjához, hogy anyagi erejéhez képest járuljon az emlékalapítvány gyarapításához, a kebelbeli egyházak presbitériumait pedig felkérte, hogy a gyülekezet létszámának megfelelő összeget fizessen be a Kollégium pénztárába. (A körlevél a *Debreceni Protestáns Lap* folyó évi szeptember 15-i számában jelent meg.)

Ezenkívül a jubileumi végrehajtóbizottság nevében körlevél ment a négy egyházkerület püspökének aláírásával „azokhoz a magyar református gyülekezetekhez, amelyek az elmúlt négy évszázad alatt a debreceni református Kollégiumból nyert püspökök, esperesek, lelképásztorok, tanárok, tanítók, akadémikus rektorok pásztoralása, vezetése és nevelése alatt növekedtek". A körlevél c) pontjában a jubileumi emlékalap javára nagyobb összeg megszavazását kérte a végrehajtóbizottság.

Ugyancsak körlevél ment a magyarországi pénzüntézetekhez és szövetkezetekhez, hasonló kéréssel.

A kérésnek, bár a közbejött világesemények miatt a jubileum október 4—5-ről elmaradt s nagy kérdések szoritották háttérbe a Kollégium ünnepét, máris szép eredménye van.

A legelső nagyobb alapítványt, 1000 P-t, az „Amerikai Magyar Református Egyesület" küldötte.

A második nagy alapítványt a M. kir. kereskedelmi minisztérium létesítette 10,000 P-ös adományával.

A takarékpénztárak, bankok, szövetkezetek közül 29 helyről küldtek be adományokat.

A református egyházak közül eddig hozzájárultak: Hajdúnánás 200 P, Berettyóújfalu 80 P, Bagamér 50 P, Nagyléta 50 P, Túrkeve 50 P, Álmosd 20 P, Bihartorda 10 P, Hajdúhadház 12 P, Ivánca 5 P, Vámosoroszi 1 P.

Magánosok adományai: Kiss Antal ny. református lelkész (Berettyóújfalu) 100 P. Ezt írja: „Hálás és meleg szeretettel küldöm a jubileumi alap növelésére." Fazekas Gyula ny. református gimn. tanár (Karcag) 50 P. Dózsa Jenő református lelkész, első részlet 20 P. Gönczy Béla református lelkész (Vésztő) 20 P. Papp Gábor református lelkész (Köröstarcsa) 8 P. Dr. Máté Lajos (Budapest, II., Tölgyfa-u. 8. II. 3.) 5 P. Érsek Gábor (Gyöngyös) 4 P. Bikár József (Budapest, V., Szabadság-tér 17.)

3 P. Szabó Béla (Somogyhatvan) 2 P. Dr. Vadász Géza körorvos (Pápateszér) 2 P.

A presbitérium nagy része még nem foglalkozott a kérdéssel, de biztató reményt nyújt a vámospécsi református egyház presbitériumának október 22-én 64—1938. sz. alatt kelt határozata, amely a jelenlevők egyhangú határozata alapján lélekszám szerint 3 fillérrel járul az alapítványhoz. Az összeg 4096 lélek után 122,88 P-t tesz ki.

Szeretettel kérjük az egyházakat, a Kollégium volt növendékeit s jóakaróit, hogy e nemes célt karolják fel s további adományokat a Kollégium pénztárába (Debreceni ev. ref. Főiskola 11,322. sz. befizetési lapokkal „Jubileumi alapítvány" jelzéssel) küldjék be.

Debrecen, 1938 november 9.

A református Kollégium nevében:

Jakucs István sk.,
kollégiumi h.-igazgató.

Használjuk a kollégiumi szép bélyegeket!!

I R O D A L O M

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Szíves tudomásul adom, hogy Bibliai vallástörténel című művem I—II. füzete megjelent. Az I. füzete a tudományos bevezetést tartalmazza s átfogja a bibliai tudományok fejlődését az utolsó 100 év alatt. A II. füzete az ószövetségi vallás története. Szakemberek és művelt közönség egyaránt használhatják. Minden ízében tudományos mű és feltétlenül megbízható kalauz. Négyszáz év óta az első ilyenmű rendszeres összefogó munka Hazánkban. Ókori keleti művelődéstörténet, vallásfenomenológiát, Izrael történetét, archeológiát és biblikai theológiát ad mindenütt pontos és precíz exegetikai alapon az ószövetségi vallás fejlődéstörténeli rajzával együtt. Index és az ókori keleti szintér térképe van hozzá mellékelve. Terjedelme nyolcadrét alakban 713 lap. Ára előfizetésben portóval együtt 20 P. Bolli ára jóval magasabb lesz.

Dr. Varga Zsigmond,
egyetemi ny. r. tanár
Debrecen, Komlóssy-út 50. sz.

A Hit. Tíz előadás. Sajtó alá rendezte Dr. Mátyás Ernő. „Sárospataki Füzetek." A sárospataki református főiskola kiadványa. 1. szám. Nagy negyedréte alak, 83. oldal Ára(?) — A Sárospataki Füzetek az

1850-es évektől kezdve, előkelő szellemi termelése volt a sárospataki főiskolának, melyre az egész magyar tudományos világ felfigyelt. Ezt a félbemaradt sorozatot újítja fel ez a füzet, mely méltán sorakozik a nagy elődök tisztos nyomába. Ez év május havában a tiszáninneri egyházkerület lelkipásztorai, tanárai és tanítói, áldott közös konferenciát tartottak a pataki ősi főiskolában; az itt elhangzott, egy közös téma köré sorakozó tíz előadás gondosan megszövegezett vázlatát tartalmazza ez a csinos füzet. Az előadások és az előadók a következők voltak: Farkas István püspök bevezető rövid beszéde után, Dr. Mátyás Ernő „A hit a Bibliában”; Dr. Marton János „A hit a katolicizmusban”; Dr. Nagy Barna „A hit a református egyházban”; Szabó Lajos „A szekták hite”; Darányi Lajos „A gyermek hite”; Dr. Szabó Zoltán „Az ifjúság hite”; Gyűlvézi István „A felnőtt ember hite”; Svingor Jenő „Hit és tudás”; Dr. Enyedy Andor „A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben”; Kiss József „A hit kölcsönös építő szerepe a mai református egyházban.” E felsorolásból is láthatjuk, hogy a hit problémáját a kitűnő előadók minden oldalról megvilágították s a nagy téma tudományos és elvi fundamentumait erőteljesen kiépítették; amellet annak gyakorlati vonatkozásait egy pillanatra sem tévesztették szem elől. Nagyon szeretnők ezt a nagyértékű könyvet minden lelkipásztortestvérünknek s minden egyházi munkásnak kezébe adni; az egyéni lelki felfegyverzés mellett a gyakorlati ige hirdetésben s a belmissziói munkában lépten-nyomon hasznát látnák! (U. S.)

Dr. Zoltai Lajos két újabb könyve. A mi minden tiszteletet megérdemlő nesztorunk, örökifjú lelke gazdag tárházából, újabb értéket hozott felszínre. Két új könyve áll előttünk: „*Vázlatok a debreceni régi polgár házatájáról.*” (I. rész: a lakóház külseje és részei, 10 képpel.) — és „*Debreceni halmok, hegyek.*” (Térképpel és 16 halom látképpel). Mindkettő fáradhatatlan, hangyaszorgalmú adatgyűjtés eredménye. Dr. Zoltai Lajos úgy ismeri Debrecen multját, földrajzát és etnografiáját, mint senki más. És ez az ismeret szeretettel párosul, ez sugárzik ki eddigi, debreceni vonatkozású írói működéséből, s mostani könyvei végén olvasható bejelentéséből, hogy sajtó alatt levő újabb könyve is Debrecen multjára vonatkozik: „A debreceni viselet a XVI—XVIII. században.” Élvezettel olvassuk megjelent könyveit, örömmel várjuk az érkező újat s mindeniket szeretettel odaajánljuk Lapunk olvasói figyelmébe.

Harsányi András: „A Domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt.” (Debrecen, 1938. — 350 oldal.) Harsányi Zsolt országosan ismert nevű írónk fia, debreceni végzett theologus, ezzel a hatalmas terjedelmű dolgozattal lépett a nyilvánosság elé. Impozáns történelmi anyag felett rendelkezik; kutató munkáját évek hosszú sora óta végzi s már első lapozgatás után megállapíthatjuk, hogy derekas munkát teljesített ez az ifjú lelkipásztor s méltán ajánlhatta művét édesapjának. A komoly elmélyedést érdemlő mű bírálataira visszatérünk.

Töredékek a gyömrői református keresztyén anyaszentegyház 400 esztendő történetéből. Írta: Dr. Halmi János, theol. akad. magántanár, gyömrői elkipásztor (40 oldal). Szerző művét arra szánta,

hogy a történelem iránti érdeklődést minél szélesebb körben felébressze; tudományos kutatása kritikai eredményeit közkinccsé és szeretet tárgyává tegye. Ez a mű csak kezdet, Szerző a megindított munkát folytatni szándékozik. Elismeréssel vagyunk a sikerült kezdet iránt s a folytatást és tető alá hozattal jóreménységgel várjuk.

Isten és az Atom. Írta: Dr. Morrison J. H., fordította Forgács Gyula. A Kálvin Könyvtár 31. sz. Ára 50 fillér. A modern fizika megdöbbentően érdekes eredményei a hit és tudás közötti hidat is építik. A fizikai ismeretek forradalmában az atom szerkezetének megismerésében, az új atomelméletben, az anyag szerkezetének kutatásában olyan eredményeket tár fel a modern fizikai laboratórium, amelyek a hit és tudás két külön világnézetét közel hozzák egymáshoz. A Kálvin Könyvtár most megjelent füzete Isten és Atom címmel számonveszi a modern fizika eredményeit és beiktatja a hívő ember világnézetének alapjaiba. A kis könyv világosan, népszerűen foglalja össze a modern fizika legnagyobb eredményeit. Megállapítja, hogy a materialista világnézetet éppen ezek által érte halálos sebesülés. A teremtésről pl. új szempontok szerint lehet tudósoknak és hívőnek megegyeznie. Az anyagról való felfogás fontos befolyással van a keresztyénségnek a feltámadásról szóló tanítására is. Megrendelhető a Sylvester Nyomda Könyvosztályánál, Budapest, XIV., Hermina-út 37. és könyvkereskedésekben.

Példák gyűjteménye.

Lelkészek, gyülekezeti munkások, vasárnapi iskolai tanítók, de egyéni bibliaolvasók sem nélkülözhetik a „Példák Gyűjteménye” című kötetet, mely 1037 illusztrációt tartalmaz. A 320 oldalas csinos kiállítású könyv fejezetekre osztva közli a mindennapi életből és a történelemből vett szebbnél-szebb legendákat, meséket, közmondásokat, melyek az evangéliumi munkásnak és bibliaolvasónak segítségére lesznek az evangéliumi igazságok megvilágításában. Jól teszi, aki beszerzi és áttanulmányozza, mert általa szórakozva is épül és az evangéliumi munka közben biztosan nyúl a kötethez, ha egy-egy evangéliumi igazság megvilágításához illusztrációt keres. Ára fűzve 3.— P, kötve 4.— P, portóköltés 20 fillér példányonként. Megrendelhető és kapható a művet sajtó alá rendező Pócs Lajos református külmisziói segédlelkész címén: Budapest, IX. Kálvin-tér 8., II. 17. Kapható: „Méliusz” könyvkereskedésben, Debrecen.

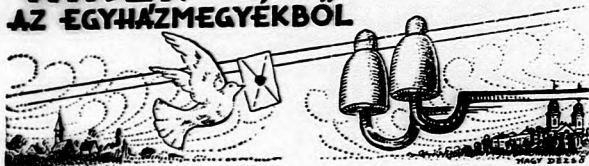
Néhány példa a kötetből:

A prédikáció hatása. Egy prédikátor a jótékonyaságról tartott beszédet az utcán. Úgy látszott, beszédének volt is hatása. Ekkor kalapját körüljárta a gyülekezetben, bizonyos jótékony célra kéregetvén. Midőn a kalap az egész gyülekezetet megkerülve hozzá visszatért, egy fillér sem volt benne. A prédikátor erre lefelé fordította a kalapját, hogy a hallgatóság is lássa, mi van, azaz mi nincs benne s így kiáltott fel: „Hála neked jó Istenem, hogy legalább a kalapom visszakerült ezeknek a hallgatóknak a kezéből.”

En igen. Egy angol hittudós, aki ismert volt komoly keresztyénységéről, egy falusi sáros utcán haladt át. Kikereste azt a helyet, ahol legkönnyebben kikerülhetne a sarat. Szembetalálkozott egy emberrel, aki haragosan mordult rá: „En nem térek ki egy semmirekellőnek.” — „En igen!” — felelt a tudós és nyugodtan belépett a sarba.

Azonnal. A frankfurti Rotschild magához hívta első hivatalnokát és megkérdezte, mennyi idő alatt lenne kész Amerikába utazni és ott egy fióküzletet nyitni. „Tíz nap múlva!” — volt a válasz. „Rendben van, ha szükségem lesz önre, hívn fogom.” Majd megkérdezett egy másikat. „Három nap múlva!” — felelt az. Végül magához hivatott egy alacsonyrangú hivatalnokot és azt kérdezte meg. „Kész vagyok azonnal is!” — válaszolt az röviden. „Helyes!” — mondta Rotschild — ezennel kinevezem san-franciscoi fiókunk főnökévé.”

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Amerikai vendég. A reformátusok világgyűlésére hazánkba érkezett Bernáth Árpád akroni lelkipásztor szeptember hó 22-én Vásárosnaményban, szeptember hó 23-án pedig Márokpapiban tartott istentiszteletet. A hívek serege mindkét helyen nagy érdeklődéssel és nagy áldással vette amerikai lelkésztestvérünk szolgálatát.

Toronygombföltétel. A tivadari egyházközség új tornyának építése a befejezéshez közeledik. A toronygombot október hó 16-án helyezték fel ünnepi istentisztelet keretében, mely alkalommal a szolgálatot Kósa Béla helybeli lelkipásztor végezte.

Katonák úrvacsorázása. Tekintettel a trianoni határszelen, a beregi egyházmegye területén rendkívüli hadgyakorlatot folytató, nagyszámú katonaságra: Kelemen Gyula esperes körlevélben rendelte el, hogy az őszi úrvacsora október hó 30-án, vasárnap dél előtt osztagokba kerüljenek minden gyülekezetben. Egyben hivatalosan megkereste az illetékes parancsnokságot is e tárgyban, minek következtében az összes református vallású katonák részesültek az úrvacsora szent sákramentumában.

Tanítók adománya. Kelemen Gyula esperes felkérésére a beregi egyházmegye református tanítói október havi fizetésük 1%-át ajánlották fel a Nemzeti Repülőalpra.

BIHARÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

A biharmegyei Csökmő református gyülekezete immár 4000 lelket számlál; 500 elemi iskolai tankötelese van, ami életszükségletté tette, hogy az egyedüli iskolafenntartó református egyház három új tantermet építsen, amelyeknek felavatási ünnepségét szeptember 11-én rendezte meg a gyülekezet.

Az államkormány megértő támogatása tízezer pengőt juttatott az egyháznak, amelyhez ugyancsak tízezer P. adott az egyházközség, hogy megépülhessenek azok a modern új tantermek, amelyeknek egyike özv. Patai Jánosné egyháztag által adományozott házastelken már a múlt évben felépült. A templomkert mellett egy kettős tanterem áll, elmozdítható fallal építve, úgyhogy annak eltávolításával egy 20 méter hosszú előadóterem áll rendelkezésre vallásos-esték s más egyházi jellegű alkalmak megtartására.

Az építkezéseket úgy oldották meg, hogy abból az egyházközségre újabb teher nem hárul, mert a költségvetések keretében évek óta történt megtakarítások lehetővé tették a szükséges összeg biztosítását.

Istenünk kegyelméből most már hét alkalmas tanterem és hét tanító fogadja a nagyszámú gyermekereget.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Reformációi emlékünnepe a berettyóújfalui egyházban.

A berettyóújfalui egyház ezidén is hálás szívvel köszönte meg Istennek a reformációban nyújtott gazdag kegyelmi ajándékát. A templomot zsúfolásig megtöltött hívek előtt az este 6 órakor tartott emlékünnepezen Dr. Soós Béla debreceni lelkipásztor hirdette az Igét, míg Baja Mihály debreceni lelkipásztor reformációi verseiből olvasott fel. Bittó Zoltán a Hittanszaki Önképző Társulat kiküldöttjének emlékbeszédén kívül Papp Júlia művészi énekszámait és Bodnár Lajos debreceni tanítóképzőintézeti zenetanár orgonajátéka tették emlékeztetővé a nagy évfordulót.

A debreceni református elemi iskolák növendékei kétszázötven darab nemzeti zászlót ajándékoztak a visszaeső felvidéki magyar testvérek részére. Október hó 22-én ünnepélyes felvonulásban vitte mintegy ötezer főnyi lelkes sereg az impozáns zászlótábor a Nagytemplomba, hol Molnár Ferenc lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, iskolaszéki elnök áldotta meg a nagy útra induló lobogókat. A lelkesen tüntető gyermekcsapatok a Nagytemplomból a Vármegegyházára vonult, hol Lossonczy István főispán vette át a szép ajándékot s kedves buzdító szavakat intézett a gyermekcsapatokhoz, akiknek feledhetetlen emlék marad ez a nap fogékony ifjú szívökben.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A kunorsbai református egyház, annak öröme, hogy kegyes adakozók áldozatkészségéből új orgonája elkészült, 1938. évi november hó 6-án templomában hálaadó istentisztelet keretében orgonaszentelést tartott. A hálaadó istentiszteleten az orgonaszentelés szolgálatát Gaál István esperes végezte. Utána Igét hirdetett Vargha Zoltán egyházmegyei lelkész főjegyző, kunhegyesi lelkipásztor.

A pacsiri egyházközség a kisújszállási templom jubileumára a következő szövegű márványtáblát adományozta: „Kisújszállási testvéreink! Az Úr ezen hajlékának másfél százados évfordulóján lelki és verbéli közösségben emlékezünk veletek atyáinktól és utódainkban is egyek leszünk ti veletek, református hitünkben, atyáink örökségének őrzésében és az örök Isten imádatában. — Az 1786. évben Bácsér nevű pusztára elszármazott testvéreitek. — Zsoltárok könyve XC. 1938. október hó 30-án.”

A mezőtúri református egyház és társadalom az idén is a szokásos kegyelettel ülte meg a reformáció évfordulóját templomi és iskolai ünnepségek során.

1. **Az újvárosi református templomban** október hó 30-án d. u. 5 órakor volt megtartva a reformáció emlékünnepe. A 237. dicséret 1. versének elénekélése után Molnár István segédlelkész imádkozott, utána Mikes András VI. gimn. tanuló szavalta el mély átérzéssel Nagy Ferenc: Imádság c. versét. Darabán Sándor újvárosi kántor vezetése alatt álló Újvárosi Református Énekkar Sántha K.—Szabó Gyulának: Reformáció c. egyházi énekét adta elő, mély hatást keltően. Az ünnepi beszédet Domokos Albert református tanító tartotta. Főleg a reformáció jelentőségéről szólott a mai időkben. Mint mondotta: „A reformátusságnak elsősorban belső lelki megújho-

dásra van szüksége." A mély benyomást gyakorló beszéd után Bárdos Ilona szavalt. Kiváló szavaltával megérdemelt sikert ért el. Molnár István segédlelkész éneke után Komlói Gábor r. lelkész végezte az Igeszolgálatot. A 236. dícséret 1. és 4. versének eléneklése után fejeződött be a szép templomi ünnepély.

2. A *belvárosi nagylemplomban* október 31-én délután 5 órakor kezdődött a reformáció templomi emlékünnepélye. Az ünnepi beszédet Németh László abádszalóki lelképásztor tartotta. Szavalt Papp Aliz és Hegyi Sándor. Énekelt a gimnázium énekkara, Csenky Imre énektanár vezetése mellett. Bibliát magyarázott Kiss István gimnáziumi vallástanár.

3. A leánygimnáziumban és a fiúgimnáziumban is szép ünnepélyek voltak. Tanárok és tanulók együtt ünnepeltek a reformáció áldott ünnepén.

4. Október 31-én, hétfőn este a Diákkotthon ebédlőtermében volt megtartva a szokásos presbiteri vacsora. Mint a múltban, úgy most is mind az újvárosi, mind a belvárosi presbiterek eljöttek erre a hagyományos találkozásra. Marjay Károly református lelkész köszöntötte a délutáni ünnepély vendégszónokát, Németh László abádszalóki lelkészt és az Isten áldását kérte Magyarországra, hazánk fel-támadására.

5. Október 30-án d. u. 3 órakor ez évben az első alkalommal tartották meg a leány- és fiúegyesületek közös délutánjukat, gazdag és kedves műsorral. A délután központjában Benkő Gyula református gimnáziumi tanár úrnak vetített képes előadása volt a Felvidékről. A műsort kedves énekek, szavalatok, előadások, jelenetek, bibliamagyarázat, majd cukrászsütemények felszolgálása töltötték ki. Egy felejt-hetetlen, kedves délutánt töltött el együtt a református fiatalság.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Új anyaegyházközség. A középszabolcsi egyház-megye közgyűlésének 33—1937. sz. és a tiszántúli egyházkerület közgyűlésének 74—1938. számú határozata alapján a nyíregyházi tanyai egyház anyasítatott. Lelkipásztorául a presbitérium egyhangú lelkészedéssel Lukácskó András volt segédlelkészét választotta meg. Beiktatása folyó évi október hó 16-án volt s a beiktatást Porzolt István középszabolcsi egyházmege esperese végezte.

Isten gazdag áldását kérjük az új anyaegyház-község életére és ifjú pásztoranak munkálkodására.

A téglási egyházközség Tóth Lajos lelképásztor elhalálózása folytán megüresedett lelkészi állását Kovács István nyíregyházi vallásoktató-lelképásztor megválasztásával töltötte be. Kovács István új állomáshelyét folyó év szeptember hó 25-én foglalta el, amikor is Porzolt István esperes ünnepélyesen beiktatta hivatalába. A beiktatáson számosan voltak jelen Nyíregyházáról is, kik megjelenésükkel tanu-bizonyságot tettek volt hitoktató-lelkészükről íránt érzett szeretetükről.

Isten gazdag áldása kísérelje a buzgó lelképásztort új állomáshelyén.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

A nagykarolyi egyházmege lelkészegyesülete október 26-án, Mátészalkán lelkészértekezletet tar-

tott. A lelkészértekezlet szeretetteljes köszönetét fejezte ki Dr. Ravasz László püspök úrnak azon fáradságot nem ismerő közreműködéséért, amellyel a beregi, nagykarolyi és szatmári egyházmegei lelkészegyesületek május hóban tartott mátészalkai közös lelkészértekezletét elősegíteni méltóztatott. Lelkészértekezlet egyhangúlag hozott határozatával legnagyobb szeretetével fordult Kiss Ferenc ny. professzor úr felé, kérve őt arra, hogy a kálvineumi igazgatótanács elnöki székébe visszatérni méltóztatassék.

„Az egyházfegyelem során kiszabható büntetések” címen Juhász Elek fábiánházi lelképásztor, „A lelkészválasztási törvény reformja” címen Pelseskey Sándor nagydobosi lelképásztor, egyházm.-i lelkészegyesületi elnök tartottak előadást.

K Ü L F Ö L D I H Í R E K

Százötven esztendő.

Ez év nyarán jubiláris zsinati gyűlést tartott az amerikai országos Presbiteriánus Egyház. A gyűlés Philadelphiában folyt le, ahol százötven évvel ezelőtt mondotta ki függetlenségét az angliai presbiteriánus egyháztól. Alakulása tehát 1788-ra esik, egy évvel előbb, mint az amerikai szövetséges államé.

Az amerikai Presbiteriánus Egyházat az oda-települt népek szervezték. Alapítói bevándorlók voltak. Ma ez a szent egyház közel kétmillió lelket számlál és szószékein minden vasárnap tizenhét különböző nyelven hirdetik a megtartó evangélium. Valóban egy új pünköszt ez, amelyen kiki a maga tulajdon nyelvén hallja hirdetni Isten üzenetét.

A Presbiteriánus Egyházba, ott kint az Újvilágban, jelenleg 100 német, 85 walesi, 76 olasz, 43 magyar 38 cseh, 35 spanyol gyülekezet tartozik. Ezek a nagyobb csoportok, de kisebb létszámú, bevándorolt gyülekezetei is vannak, amelyeket nagy áldozatokkal támogat s az elkallódástól apostoli erővel összetart.

A jubiláris zsinaton kedves megemlékezés történt a magyar egyházakról, akik igen életrevaló kezdeményezéssel gazdagították a közegyház életét, mert megteremtették a nyári iskolát. A bevándorlók gyermekei ugyanis kötelesek mind az angolnyelvű állami iskolákba járni; így akarja Amerika, a nagyfokú bevándorlással szemben megőrizni az állam egységét s leplezés nélkül beolvasztani s egyformán angolul beszélő amerikanussá tenni a második generációt. A faji öntudat megtartásának leghatékonyabb eszközéül bizonyult a magyar nyári iskola, mely a kéthavi nyári szünidőben 6 hétig tart s abban az óhazai nyelv, földrajz és történelem tanításán kívül, intenzív vallástanítás is folyik. Ezt a pompás intézményt vették át a magyaroktól a Presbiteriánus Egyház többi nemzeti csoportjai s most a jubiláris zsinaton nagy elismeréssel adóztak érte a magyaroknak, akik ime az Újvilágban is tudnak életrevalót és eltanulni méltót produkálni.

Pár szó a német egyházi állapotokról.

(A Debreceni Prot. Lap Szerkesztőségének folyó évi szeptember hó 10-én „Niemöller Márton, a hitvalló berlin-dahlemi lelkész” címmel egy francia forrásból származó cikket küldöttem be, melyhez az anyagot francia református lapnak ez évi február hava óta megjelent számaiból vettem. Az azóta bekövetkezett csodával határos — „az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünk előtt!” — események azonban arra indítottak, hogy a D. P. Lap Szerkesztőségét a cikk ki nem adására kérjem. A Nagytiszteletű Szerkesztő úr a véleményemet osztani látszott akkor, amikor a cikket visszaküldeni szíves volt. A cikkből egy kis részt leközlök. Ha e sorok olvasói között esetleg olyan valaki akadna, akit a le nem közlött többi rész is érdekel: kívánságára készséggel megküldöm.

Kisújszállás, 1938 október hó 4.

Nagy László.)

E sorok írása közben feltétlenül hiteles német forrás kerül elélem. Ide némileg vonatkozó részét sietek közreadni. „Azt kérde: mi van a lelkészekkel?... Ez valóban igen szomorú fejezet! Egyházi férfiak épügy hibásak benne, mint a „párt”-nak kiesiny „nagyságai”. Ezek a maguk tapintatlan eljárásával a pártnak használni akarnak, azonban inkább ártanak neki. Sok, egyszerű körökből származó, kisképzett-ségű durva ember ma a pártban kisebbfajta vezéri pozíciót tölt be. Ezért történhetik meg sok minden, ami felett méltán csodálkozhatunk. Másrészt pedig sok lelkész magatartása is botránkozató, mert az állam rendeleteihez nem alkalmazkodik. Haldd meg a következő esetet! *Tilos* a fogoly lelkészekért imádkozni és a hitvalló egyház számára gyűjtéseket eszközölni. Egy nagyon tisztelt hitvalló lelkész mind a kettőt megette. A prédikációja után az elnyomott és fogságban lévő lelképásztortársaiért nyilvánosan imádkozott. A hitvalló lelkészek részére tartott bibliára után pedig a kijárat mellett gyűjtetett, az így begyűlt összeget a hitvalló egyháznak elküldötte. Erre elfogták... Először is az imáért, ekkor néhány nap mulva elengedték. Majd a gyűjtés miatt. Az ügy kimenetelét nem ismerem... Valaki ezt így magyarázza meg: Nem az ima miatt fogták el, hanem az ebben a tényben megnyilvánuló „állami törvények iránti engedetlenség” miatt.

Ehhez hasonló eset sok van. Ameddig a lelkészek a fizetésüket (!) az államtól kapják, tehát ameddig ők is állami hivatalnokok; addig az állam rendelkezéseit szigorúan alkalmazkodni kötelesek! Végtelen sok zavar támadt abból, hogy ezt számosan nem akarták megtenni; ez pedig úgy a pártnak, mint az egyháznak árt; mireánk: hívókra nézve pedig igen nagy szegény... Nem vagyunk egyvéleményen azzal a módszerrel, amellyel a hitvalló egyház a maga harcát folytatja. A hitvalló egyháznak alkalmatlan lesz újból felépülni, ha az államnak az egyháztól való szétválása bekövetkezik. A németországi *szabad egyházak semmi korlátozást nem szenvednek*. Az államtól való szétválásnak azonban jelenleg még számos lelkész is ellenmond. Ha a szétválás megtörténik, az egyházból sokan ki fognak lépni. Amit ugyan már most is megtesznek. Nem kell félni attól, ha az egyház számban megkevesbbedik! Végtelen nagy azoknak a száma, akik lélekben ügysem tartoznak hozzá! Eddig „közömbös keresztények” voltak. Ma egy nagy sereg ember belső, lelki harcot vív. De ahol harcolnak, ott élet van. Ezeknél lehet remélni, hogy a minden élet forrásához visszatérnek. A Jézus Krisztus gyülekezete mindig „kiesiny nyáj” volt... Az egyház fennmarad, a misszió fennmarad, legfeljebb a külső formák változnak. Az Isten Igéje örök.”

Minden külföldi történetre való tekintet nélkül álljunk meg a mellett a tény mellett, hogy: Isten a magyar református egyháznak is kegyelmi időt adott, s ez az idő még mindig tart! A magyar állam az evangéliumot nemcsak nem üldözi, hanem annak a terjesztését meg is fizeti, s ezért a lelképásztoroktól viszonzásul semminémű *lelkiismeretbe vágó ellenszolgálatást nem vár!* Ezt az időt a mai forrongó világban igen nagy kiváltságnak, egyúttal azonban felelősségteljesnek is kell minősítenünk. Vajha Istent arra tudnánk kérni, hogy a kegyelmi időnek netán egyszer bekövetkező lejáratá a magyar református egyházat szolgálja és tagjainak legalább egy részében *lelkileg felkészülve találja!*

„Kérjétek az aratásnak Urát!...”

Október 14-én Páris egyik református egyházrészének, Passynak a templomában érdekes és nevezetes összejövetel volt: itt mutatta be az egyházi énekkar az új énekeskönyv

néhány darabját; zsoltárokat, korálokat és énekeket. Az új énekgyűjtemény címe: „Louange et prière”. Az új énekek szövegéről Dr. André Schlemmer, dallamáról Alex. Cellier, Edmond Monod és Henri Laud tartottak előadást.

A páriskörnyéki reformátusok október 22-én és 23-án valláspedagógiai konferenciát és kiállítás rendeztek. Az előadások főleg a vasárnapi iskolák munkájával foglalkoztak.

A Semaine Religieuse okt. 8-i száma beszámol arról az egyenlőtlen bánásmódról, melyben a Bern kantonbeli protestánsok a katolikusokkal szemben — az állam részéről részesülnek. A laufoni egyházmegyében pl. — írja e lap — 12 kat. lelkész részesít az állam segélyben, míg az ugyanannyi lelket számláló protestáns Mett-Madretsch egyházmegyében csak egy protestáns lelkész részesül az állam.

Berlinből nyert értesítés szerint *Niemöller* Márton prot. lelkész, aki több mint egy éve, hitéért fogságban szenved, visszautasította a felajánlott szabadságot. Szabadonbocsátásának ugyanis az volt a feltétele, hogy aláír egy nyilatkozatot, melyben kötelezi magát, hogy visszatérve berlin-dahlemiparókiájára, nem folytatja tovább igehirdetői működését. *Niemöller* erre nem volt hajlandó, sőt levelet írt gyülekezetének, melyben arra kéri híveit, hogy szilárdan álljanak meg a hitben.

Szovjethírek. „Az Izvestia a kommunisták figyelmét felhívja arra, hogy nekik kötelességük a vallás és egyház ellen minden erővel küzdeni. Ugyanez a lap ebből az alkalomból kifolyólag leltárt közöl azon szákmányról, amelyet a Szovjet a forradalom első periódusa alatt a vallásellenes hadjáratban szerzett. Az 1920. esztendőben az orthodox vallásos kongregációk kisajátítása által elkobzott javak a következők: Egy-millió hektár föld; a barátok birtokában lévő több mint ezer tanya; közel kétezer zárda és kb. száz gyári üzem. Mivel az egyházak „*kincstárait*” nem a szovjetkormány „nacionalizálta”, ezek a fenti kisajátítás mérlegén nem szerepelnek! Az orosz orthodox kongregációnak 1917-ben százezer tagjuk volt; jelenleg legfeljebb harmincezer, ezeknek is jelentékeny része vagy fogságban ül, vagy pedig Szibériában van száműzve.” Ehhez a külföldi forrásból átvett cikkhez a magunk részéről néhány megjegyzést óhajunk tenni! Az egymillió hektár föld kikerekített összegben egymillió és hétszázharmincezer kataszteri *holdnak* felel meg. A magyarországi róm. kath. egyházi birtokok végösszege a Lelkészegyesület valamelyik régebbi száma szerint: 962,000 kat. hold (Csonka-Magyarországról van szó!). Ha e lap valamelyik olvasójának kedve támadna: kiszámíthatna, hogy a fentebbi óriási számadatokat figyelembe véve, *melyik a gazdagabb: a volt békebeli orosz gör.-kel. egyház, vagy a csonkamagyarországi jelenlegi róm. kath. egyház?* „Az én országom nem e világból való...” „Aranyam és ezüstöm nincsen nekem...”

N. L.

Evangéliumi felvilágosultság. *Monod* Lipót írja: „Ne higyjétek, hogy az evangélium a maga fényességének és kegyelmi ajándékainak teljességével a 16. századi — a konciliumok és pápák tekintélye alatt konstituált — egyházból *oly módon lépett* ki, hogy maga után csak egy lelki *szivatgot* hagzott volna, ahol is a ti számotokra már nem kínálkozna semmi tanúság, semmi követendő példa! Ne képzéjétek, hogy a szükséges renovációnak és emancipációnak ebben a nagyszerű mozgalmában a mi református típusunk az igazság *monopóliumát* a maga számára biztosította; vagy pedig az isteni gondolatok kincstárát minden mások kizárásával oly mértékben kerithette volna a maga hatalmába, hogy most kárvallás nélkül magába zárkozhasson és maga magának elég lehessen! Nem és nem! Mi nem a test vagyunk, mi a testnek csak *tagjai* vagyunk, és egymásra szükségünk van. Érezzétek meg ezt a szükségét és elégsétek ki! Amilyen mértékben eljutunk annak a megértésére, hogy egy jó katolikus keresztényben, vagy egy lelkes üdvhad-seregbeli egyénben *lehet* evangéliumi nedv és üdvözítő erény, amilyen mértékben (ítéletünk szabadságából semmit el nem veszítve) a különböző milliök és különböző ember-fajok kebelében, a vallásos kegyesség által felöltött különböző megnyilvánulási formákba *nagylelkű* és baráti rokonszenvvel *behatolunk*: lelki látókörünk olyan mértékben fog kitágulni: a gondolatbeli és érzelmi *szegénységnek* és szűklátókörűségnek olyan mértékben fölélemelkedünk, no meg az ezekből származó *fanatizmusnak*; állandóan gazdago-

dunk, s végül mindjobban előrehaladunk az egyetemes egyházzal, Istennel és az Ő Krisztusával való közösségben!
N. L.

Vallásos forrongás Haitiban. Néhány évvel ezelőtt Filadelfiában, egy nagy presbiteriánus templomban tartott imaórán az egyik résztvevő különösen sürgető kérést bocsátott Isten felé. Haiti számára nagymennyiségű Újtestamentumra lett volna szüksége! Az összejövétel végén a templom lelkesze az imádkozó testvérnek egy *magyarázatos* Újtestamentumot adott át e szavakkal: „ez kell Haitinak“! Az illető, aki ezt a kiadást még nem ösmerte, engedélyt kért arra, hogy a könyvet az ottani misszionáriusnak elküldhesse és véleményét kikérje. A válasz nem késett. „Persze, hogy erre van szükségem! Egy csomót már szétosztottam, éspedig csodálatos eredménnyel.“ Különösen is kiemelte annak a neves politikusnak az átalakulását, akinek kicsapongó életmódja közismert volt. Most pedig, szemmel látható újjászületés után az evangélium újjászültő erőt hirdeti. Ezek után azonnal 2500 bekötött, magyarázatos Újtestamentumot küldöttem Haitiba. Az eredményről maga az ottani misszionárius számol be: „Nem is tudom elmondani, hogy ezek az Újtestamentumok mekkora szolgálatot tettek! Munkánk szempontjából megbecsülhetetlen értéket képviselnek. Nyomukban valóságos vallásos forradalom indult meg. A megrémült *katholikus püspök* egymásután felkerestette a leányköri tagok lakását, hogy ha lehet: e gonosz könyveket drága pénzen is hatalmába kerítse. Egész addig elment, hogy a könyvek darabjéért *öbven* dollárt ígért!... Azonban, Isten dicsőségére és a haitiak becsületére legyen mondva: nagyon kevés eredménnyel! Úgy a szószékről, mint a klerikális sajtó részéről rágalomhadjárat indult ellenünk... Mivel a lakosság értelmiségi része a protestantizmussal rokonszenvez, abból a célból, hogy az őt felvilágosító Isten igéjéhez elvezessük: úgy ítélem, hogy erre a gyűlöletes támadásra a legméltyóbb válasz még egyezer Újtestamentum elterjesztése lesz. Ha valaki a költségeket fedezi... Mert a mi misszióknak erre nem képes.“

Az elküldést azonnal foganatosítjuk.

(A „le Christianisme“ után.)

Nagy László.

GYÁSZROVAT

Dr. DOMJÁN ELEK
evangélikus püspök.

Mindössze tizenhárom hónapig állott csonka egyházkerülete élén. 1937 szept. 8-án iktatták be ünnepélyesen püspöki tisztebe, itt a debreceni evangélikus kis imaházban a volt sátoraljaujhelyi evangélikus főesperest. A püspöki székhely Nyíregyháza volt előzőleg. Geduly Henrik halála óta üresedésben volt tehát a nyíregyházi első parókia is, melyre 1937 október hó 24-én hívták meg ünnepélyesen Dr. Domján Eleket s pontosan ezen az évfordulón, 1938 okt. 24-én reggel váratlanul elköltözött a sokra hivatott hű szolgáló.

Dr. Domján Elek kiváló tehetséggel megáldott lelkipásztor volt, ki még férfikora delén is foglalkozott a tudományokkal. Néhány évvel ezelőtt szeretzte meg a debreceni Tisza István Tudományegyetemen a filozófiai doktorátust.

Lelkes magyar ember volt s szívesen résztvevett azokban a társadalmi mozgalmakban, amelyek a magyar faj védelmét célozták. Erről nyitott sirja szélén erőtlen bizonyosságot tettek a búcsúzóknak.

Mindössze 67 évet ért. Még teljes munkabírással és szellemi frissességgel rendelkezett. Lelkipásztori szolgálatait fiatalos elevenség s gondolatainak üdése jellemezte.

Koporsója felett a nyíregyházi evangélikus templomban Dr. Kapi Béla győri ev. püspök mondott megható búcsúbeszédet. Felesége és négy felnőtt gyermeke gyászolja. De gyászoljuk mi, reformátusok is, mert Dr. Domján Elekben egy megértő, velünk szemben mindig testvér szívvel érző szolgatársat veszítettünk a Magyar Sion magas örhélyéről. ABFRA.

Tóth Lajos, a tiszadobi református egyház 42 évig hűséges lelkipásztor, ki már évekkkel előbb nyugalomba vonult s ott élt csöndességben Tiszadobon, áldottlelkű hitvesével, kivel 54 évig voltak zavaratalanul boldog házasságok, október hó 29-én, élete 89. évében, rövid szenvedés után az Úrban csendesen elnyugodott. Temetése Tiszadobon, nov. 1-én nagy részvét mellett folyt le. Özvegye, négy gyermeke s azok családi köre, tiz unokája kísérte el utolsó útjára azzal a hálás szívű gyülekezettel együtt, melynek körében lelte tiszteletes szép életét s meghozta az Úr házában naponkénti lelki áldozatát. Tóth Lajos egyházkerületünk nesztora volt. Egyetlen élő tanuló társa Debrecenben Márk Endre, kivel a diákkori kedves barátságot mindvégig megtartotta. Évtársa volt még Csiky Lajos volt theol. tanár, mindketten az osztály legjobb tanulói voltak. Hatalmas atléta természetű ifjú volt, testi és lelki erejét s szépségét mindvégig megtartotta. 1929-ben még érettségi találkozót tartottak, de már csak hárman: Tóth Lajos, Márk Endre és Nyíró Gábor nyug. tengerészkapitány, aki pár éve már elpihent. Dobi Tóth Lajos bátyánkat országszerte ismerték, szerették s megbecsülték egyházi köreinkben. Nevét két fia s azok családja tartja fenn s örzi kegyelettel: Tóth Lajos türkevei lelkipásztor és vitéz Dr. Tóth Gyula előbb hosszú időn át debreceni rendőrkapitány, jelenleg a szolnoki rendőrség főkapitánya, ki egyházi életünkben szeretettel vesz részt. Az elköltözött pátriárka nyugalma legyen csöndes, emléke áldott. ABFRA.

*

Néhaivaló Tóth Lajos v. tiszadobi lelkipásztor emlékezele.

Meghall a pátriárka. Október 31-én feküdt halotlan s november első napján temették nagy tiszteességgel. 1850 jan. 1—1938 október legvégéig: 89 esztendő egy néhány nap hiján. Szolgáiban a templomban ravatala felett, azzal vezetem be emlékező beszédemet, hogy 86 nappal azután a szörnyű történet után, mikor Aradon a bitófák csigája kötele csikordult, meg a sáncokban dörögtek a hóhérok jegyverei, született az, kiről most emlékezem e sorokban is. 86 nappal tehát az aradi gyásztörténet után. Hajh azóta mennyi változás nemzetünk, Sionunk történetében! Milyen nagy időket látott a tisztes papiember! Születése helyétől, Búdszentmihálytól Tiszadobig geográfiailag nem hosszú az út, de bölcsőjétől a ravataláig, majdnem kilencven esztendő, tenger idő.

Erről a hosszú pályautról, mint aki a tisztes embert gyermekkorom óta, az ő diákkora óta ismertem, a következőket jegyzem ide emlékezetül. Az elemi iskolát szülőfalujában, a gimnáziumot s teológiát Debrecenben, az öreg Kollégiumban végezte el kitűnő sikerrel. Ugyanott volt jurátus diák és publicus praeceptor s a főiskolai Kántus praesese. Káplánkodott több helyen, legtöbbször a hevesnagykunsági egyházmegyében, több ízben Tiszafüreden. A nagy Révész Imre halála után 17 hóna-

ig Debrecenben időközi lelkész. 1883 augusztus havában egyhangúlag Tiszadob lelkészévé választott, hol 42 esztendeig, nyugalombavonulásáig működött s nyugalma éveit is ott töltötte el s ott nyugszik most már a temetőben is.

Élete, működése tele van alkotásokkal. Templom, lelkészlak, iskolák épületei mind az ő alkotó munkájáról beszélnek. Szellemi és erkölesi téren is minden lehető megtett egyháza s hívei érdekében. Egyházmegyéje annak idején tanácsbíróssággal, jegyzői, számvéviszéki elnök tisztséggel becsülte meg, sőt egy időben az esperesi tisztséget is jelkínálták neki. 50 évig szolgálta és építette mint lelkész az Isten országát; fel van jegyezve róla, hogy 42 évi rendes lelkézi szolgálata folyamán sohase volt segédlelkéze.

Családi élete boldogságos volt: hitvesével, miskolci Kovács Vilmával 54 évet töltöttek el. Négy gyermeke: Lajos, türkevei lelkész, vitéz Dr. Tóth Gyula rendőrfőtanácsos, Vilma, kinek férje sajtóvíváncái lelképásztor, Ilonka a mostani tiszadobi lelkész hitvese.

Test szerint meghalt, lelke és emlékezte él!

T ö r ö k I m r e.

K Ü L Ö N F É L É K

Egyházkerületünk tanácsa november hó 8-án Debrecenben, a Kollégium kistanácsstermében gyűlést tartott a legsürgösebb folyó ügyek elintézésére. Dr. Révész Imre püspök az elnöki székből emelkedett hangú megnyitóbeszédet mondott, amelyben Isten iránti hálaival emlékezett meg a Felvidék felszabadulásáról. Indítványozta, hogy a tanácsülés egyházkerületünk nevében küldjön üdvözlő táviratot a főméltóságú Kormányzó úrnak, továbbá Imrédy Béla miniszterelnöknek és kormányának; — végül a felszabadult Munkács székely Bertók Béla püspöknek. Az elküldött három üdvözlő távirat szövege a következő volt:

A Kormányzóhoz intéztetett a következő távirat:

„Hódolattal köszöntjük Főméltóságú Urunkat a húsz éve megszállt ősi magyar területek felszabadulása kezdetén. Bizonyoságot teszünk arról, hogy Főméltóságod szívében hordozza ősi Kollégiumunk jelszavát: „Orando et laborando“. Imádságát meghallgatta, hű munkáját megáldotta a hatalmas Isten azzal, hogy a felszabadult Felvidékre bevonulhatott. Főméltóságoddal együtt imádkozunk és dolgozunk Nagymagyarország teljes felszabadulásáért. Révész Imre püspök.“

A kormányhoz intézett távirat szövege a következő:

„A Tiszántúli Református Egyházkerület nevében Isten előtt örvendező és hálaadó lélekkel köszöntjük Nagyméltóságodat és egész kormányát a magyar Felvidék felszabadulása alkalmából. Elismeréssel vagyunk hátor magatartásukért és magyar hűségükért, amelyet a Gondviselés gazdagon jutalmazott. Isten keze koronázza a teljes felszabadulás dicsőségével Magyarország hűles kormányzatát.“

Bertók Béla református püspökhöz Munkácsra küldött távirat a következőképpen szólt:

„A Tiszántúli Református Egyházkerület tanácsa mai üléséből boldog örömmel köszönti a magyar hazábelébe és ősi történelmi egyházszervezetünk keretei

közé visszatérő református testvéreinket. Hálaadással magasztalja érte a szabadító Istent. Az egyházi bekapcsolódás előkészítő megbeszélésekre az alkalmas pillanatot türelemmel és bizalommal, szolgálatrakészen várja.“

A sírok kivilágítása halottak estjén tudjuk nagyon el van terjedve. Valami általános mély emberi érzés eredményének tartják ezt sokan. Lehet, hogy így van; de ezzel szemben az is igaz, hogy az Isten Igéjével s hitvallásaink szellemével szögesen ellenkezik. A tiszta református öntudat nem is szűnik meg küzdeni a „világítás“ ellen. Erre például álljon itt a következő három kis idézet:

„Ha egy idegentől megkérdeznők, hogy mikor legöntudatosabbak a reformátusok, akkor az azt felelné, hogy a reformáció ünnepe után, mert akkor frissül fel emlékeztükben atyáink hősiessége. De ha olyanvalaki felel erre a kérdésre, aki ismeri életünkkel, az azt feleli, hogy a reformátusok sohasem kevésbé öntudatosak, mint éppen a reformáció ünnepe után, mert soha annyira vallási meggyőződésükkel ellentélesen nem cselekszenek, mint közvetlen a reformáció ünnepe után „mindszentek“ és „halottak napján“.“

„...Nekünk reformátusoknak voltaképpen nincsenek is halottaink, hanem csak távollevő kedveseink, akik egy időre búcsút vettek tőlünk és egy másik hazába költöztek, ahol örökké élnek. Az Isten pedig nem a temető halottainak, hanem ezeknek az élőknek az Istene, mert mindnyájan élnek Őneki (Lukács 20 : 38). Mi az Ige intése szerint nem keressük a holtak között az élőket...!“

Ezért nem gyujtunk gyertyát a sírokon, ezért nem díszítjük fel azokat éppen halottak napján. Találhatunk mi sok más alkalmat arra, hogy meghalt kedvesünk iránti szeretetünket és kegyeletünket az esztendő más napjain fejezzük ki. Elhalt kedvesünk születésnapján, halála napján, vagy a házasságkötés évfordulóján.

Egyházunk, lelki édesanyánk elvárja tőlünk, hogy még az örökkévalóságba elköltözött kedveseink emlékéért, irántuk való szeretetünket és kegyeletünket is keresztényi református hitünkhöz méltóan ápoljuk és fejezzük ki.

Mi, reformátusok, szeretettel őrizzük elköltözött kedveseink emlékéért és a kegyelet jeher virágszirmait hullatjuk a kihült porokra, azonban szeméinket a temető sírhantjairól a magasság felé emeljük, ahonnan a feltámadás és az örökélet Krisztusát várjuk!“

„...Krisztus megtett értünk mindent, hogy üdvözülhessünk. Mindent megtett, mert nem azért jött, hogy kárhóztassa a világot, hanem hogy megtartsa (János 3 : 17). A mi reménységünk az üdvösségre nem az, hogy imádkozhatunk és áldozatot hozhatunk szeretteinkért vagy azok miérettünk, hanem az, hogy Krisztus odaáldozta magát miérettünk. Jaj lenne nekünk, ha a mi megfizetésünkől és megtisztulásunktól vagy hozzátartozóink áldozatkészségétől és imádságától függene üdvösségünk. Nem kell nekünk semmi más biztosíték azon kívül, mint amit maga Krisztus adott minden hívőnek: Aki hisz énbenem, ha meghal is él és aki csak él és hisz bennem, soha meg nem hal (János 11 : 25—26).“

Ez a mi reménységünk halottaink felől és a magunk testének pusztulása esetére. Azt hiszem, mindenki előtt világos, hogy ezt nem pótolja a halottak-napi gyertya, viszont ehhez nincs szükség semmiféle gyertyagyújtásra.“

A hercegprímás körlevele a hazafias és katonai ünnepekkel kapcsolatos zászlószentelésekről. A római egyházhoz közelálló, tehát hitelesnek minősíthető napilapról vesszük át a következő híradást:

„*Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás körlevelében — a felvidéki országrész visszacsatolásával kapcsolatosan — utal arra az érvényben levő egyházi törvényre és püspökkari rendelkezésre, mely a hazafias és katonai ünnepekkel kapcsolatos istentiszteletekről és zászlószentelésekről szól. A bíboros-hercegprímás felhívja a papság figyelmét arra, hogy a katolikus papság úgynevezett „v e g y e s” istentiszteleteket nem tarthat, ilyen istentiszteleteken nem vehet részt. Nemzeti vagy katonai ünnepeken minden egyházi szertartást mellőzve, csupán világi jellegű ünnepséget kell rendezni, amelyen a katolikusok és a másvallásúak együttesen részt vehetnek. A katolikus papság nem áldhatja meg a világi jellegű zászlókat sem. Csupán azok a zászlók részesülhetnek egyházi megáldásban, melyek egyházi célokat szolgálva, a templomokban őriztetnek. Például a körmenetekben használt zászlók, ájtatos és katolikus lársulatok zászlói, a katolikus iskoláknak vallási jellel (képpel vagy kereszttel) ellátott zászlói. Ezzel a hercegprímási rendelkezéssel kapcsolatosan a Magyar Kurír megjegyzi, hogy ezt a kérdést annakidején a kormányral is letárgyalták, sőt a parlamentben is szóváltották, mikor is V a s s J ó z s e f miniszter nyugtatta meg a képviselőket, hogy az Egyháznak ez a törvénye nem irányul a másfelekezetiek ellen, csupán a saját híveit akarja a vallási közöny veszedelmétől megóvni.*”

Jó minékünk tudni, hogyan és mihez igazodnak római testvéreink... Mi pedig igazodjunk ahhoz, hogy az Evangélium álláspontja szerint mi zászlót nem „szentelünk”; szívesen vesszük, ha az új zászlót elhozzák templomainkba, ahol igehirdetéses istentiszteletet tartunk s buzgó imádságban kérjük Isten áldását azokra, akik nemzeti zászlót lobogtatnak vagy útra indítanak. A zászló által jelképezett nemzeti gondolat vagy magyar célkitűzés természetesen mindenkor helyén való igehirdetésünkben és könyörgéseinkben.

Hódolat a jubiláló ősi Kollégiumnak. A nyugalmazott MÁV főtisztviselők Debrecenben, Mándy Bertalan ny. üzletigazgató elnöklete mellett, népes gyűlést tartottak, melyen mint ünnepi szónok, Dr. Budaházy-Bruckner Ernő kir. egészségügyi főtanácsos, főorvos a volt tanítvány hálás szavaival emlékezett meg a jubiláló öreg Kollégiumról, amely felett négy évszázad viharzott el s amely négyszáz esztendőn keresztül ontotta a tudást, a magyar érzést, Isten tiszteletét a fogékony szívekbe. A debreceni ősi Kollégiumnak az Államvasutak tényleges és nyugdíjas tisztviselői közül is nagyon sokan voltak növendékei, akik sok-sok ezer emberrel együtt hálással és mély szeretettel gondolnak a jubiláló főiskolára, amely emberré nevelte őket. Ha a világesemények ezidőszerint elhalványították is a jubileum külső fényét: a magyar vasutasság szívvel-lélekkel vesz részt a debreceni Kollégium negyvenháromezredős jubileumán, amely nemcsak Debrecennek, hanem a református egyháznak, hanem az egész nemzetnek ünnepe. A Kollégium alapítására Angliából is jött pénz, ami megmagyarázza, hogy a Kollégium ősi szerkezete miért volt angolos és nem németes. Az iskola belügyeit maguk a nagyobb diákok intézték.

Az alsó osztályok tanítói az öregebb diákok közül kerültek ki; maguk választották a szeniorot és a kontraskribát, a szenior volt a szószólójuk, a kontraskriba rendreügyelőjük. Ez az önkormányzati szellem volt a magyar nemzet fennmaradásának legfőbb tényezője. A nagy diákok közül a legjobbak fel esküdtek és a Kollégiumba jövő ifjút ők vizsgáztatták, hogy alkalmas-e főiskolai tanulmányokra. Míg Angliában és Amerikában ezt a vizsgát a tanárok végezték: Debrecenben az esküdt diákok határoztak a felvételek ügyében. Természetes, hogy a diákok nem voltak éppen angyalok és tömérdek kihágást követtek el. Elmaradtak a reggeli közös imáról, este kilenc óra után mentek haza s nem egyszer összütköztek nemcsak a csizmadialeányekkel, hanem még a katonasággal is. Minden kihágásukat az iskolai törvényszék torolta meg, melyben a diákok is képviselve voltak. Ha néha kissé féktelenek voltak is ezek a régi diákok, mire kinőttek a férfijelmezt nevelő Kollégiumból, igen rendes ember lett belőlük. Hogy milyen jó hírneve volt — mondotta Dr. Budaházy-Bruckner Ernő — nemcsak régen, hanem az újabb korban is a debreceni Kollégiumnak és az általa kiadott iskolai bizonyítványoknak, errenézve ma is élénken él emlékezetemben az a megkülönböztető fogadtatás, amelyben a budapesti tudományegyetemre való felvétel alkalmával az orvoskari dékán részesített, midőn érettségi bizonyítványomat átnezte. Ez a szokatlanul barátságos fogadtatás, kétségtelenül a nevelő tanintézetnek, a debreceni Kollégiumnak szólt. A magyar Államvasutak érdekelt tisztviselőinek szívéhez mindenkor szoros közösségben áll a debreceni Kollégium, a magyar diákélet legendás fészke, négy évszázad tudományszomjas fiataljainak Alma Matere, amelyet nem tudtak megtörni a viszontagságok. Meg-megrázták, megtépázták, de a magyar reformátusok kultúrvára állta és szükség esetén a jövőben is állni fogja a viharokat. Dr. Budaházy-Bruckner Ernő hangulatos, szép megemlékezését a társaság lelkes tetszésnyilvánítása kísérte.

Egyházkerületi missziói lelkészünk október hóban a következő szolgálatokat végezte: Október 11—12. napján résztvett a missziói előadók budapesti országos értekezletén s azon bevezető áhitatot tartott. Október 16-án Kenderesen szolgált s itt az igehirdetésen kívül külön-külön foglalkozott a gyülekezet ifjúságának fiú- és leánytagjaival, valamint a presbiterekkel. Október 13-án a debreceni theologusoknak tartott az Oratóriumban esti áhitatot. Október 23-án Debrecenben az egyetemi istentiszteleten hirdette az Igét. Október 24-én és 26-án résztvett a konventi missziói bizottság, illetve a leánymunka irányítására kiküldött konventi albizottság ülésén. Október 31-én Dombrádon tartott előadást a reformáció emlékére tartott templomi ünnepélyen.

A debreceni kollégiumi ifjúság telepítési akciójáról már hírt adtunk Lapunkban; most e nagyérdékű s ifjúságunk lelkületére szép fényt vető ügygel foglalkozott a református Egyetemes Konvent elnökségi tanácsa Budapesten, 1938 október 13. napján tartott ülésén. Dr. Balogh Jenő főgondnok bejelentette, hogy a debreceni református Kollégium ifjúsága ez év tavaszán telepítési akciót indított. Az akció során begyűlt 4000 pengő felhasználásával Drávafokon egy Kisgyörgy Sándor nevű, szatmár-

megyei, matolesi ötgyermekes földműves számára 2000 P-ért házat vásárolt, a Szeretetszövetség segítségével leköltöztette, a fennmaradt összeget pedig gazdasági felszerelés és állatok vásárlása céljából a telepített család rendelkezésére bocsátotta. A telepítési akció vezetősége (megindítója Szabó Gábor kollégiumi esküdt, vezetője Dr. Péter Zoltán, a Kollégium internátusának és tanárképzőintézetének igazgatója) a megindított mozgalomról memorandumban tájékoztatták a Kormányzó urat. A Kormányzó úr Öföméltósága 10,000 pengőt juttatott el a mozgalom céljára. A mozgalom országos megszervezése folyamatban van. A Konvent elnökségi tanácsa teljes rokonszenvvel és elismeréssel fogadta a Kollégium ifjúságának ezt a munkáját s helyesli, ha ez a munka, mint tiszántúli telepítési akció folyik tovább s felkérte báró Vay László tiszántúli egyházkerületi főgondnok urat, méltóztassék ezt a mozgalmat Debrecen sz. kir. város polgármesterével és a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara elnökségével való megbeszélés eredménye szerint egyrészt irányítani, másrészt ellenőrizni és a világi hatóságoknál a mozgalom céljára a megfelelő támogatást biztosítani.

Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni? Ezzel a címmel mai számunkban igen érdekes felvilágosító sorokat közlünk, szakember tollából. Ezen a helyen is felhívjuk reá olvasóink — kivált vallásoktató- és segédlelkésztestvéreink — szíves figyelmét.

A debreceni református egyház a debreceni egyetemi klinikák s más kórházak betegeinek lelki gondozására, valamint az egyetem környékén kialakítandó új egyházi körzet vezetésére, új lelkészi állást szervez, a vallásoktató lelkészi státusz keretében. Az új álláshoz sikerült államsegélyt is biztosítani (amilyet a hasonló róm. kath. kórházi lelkészek országoszerint régóta élveznek). Az új állás, megfelelő egyházi főhatósági megerősítések után fog majd később betölteni.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától
4872—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes Igazgatóságaihoz.

Felhívom kebelbeli közép- és középfokú iskoláink tekintetes Igazgatóságait, hogy az Egyetemes Konventnek saját iskolatípusukra vonatkozó határozatait tanártestületi gyűlésen ismertessék és e határozatok rendelkezéseit hajtsák végre.

Debrecen, 1938. évi október hó 14-én.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától
4891—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 111,162—1938. IX. ü. o. szám alatt a kisebbségi népiskolákba való beiratkozásoknál elkövetett visszaélések tárgyában valamennyi tankerületi kir. főigazgatónak és kir. tanfelügyelőnek a következő rendeletet küldte meg:

„Egyes iskolai helyi hatóságok és tantestületek ellen ismételt panaszt emeltek nálam amiatt, hogy ezek a tényezők az egységes kisebbségi oktatási rendszerre jogerős határozattal áttért népiskolákban a szülőket a beírások

alkalmával megkérdezték, hogy tanköteles gyermekeiket a „magyar” vagy a „német” iskolába (osztályokba) kívánják-e beírni és a beírások során ezeknek a kérdéseknek felleveséssel kapcsolatban befolyásolni is igyekeztek az iskolázható szülőket oly irányban, hogy gyermekeiket a „magyar iskolába” járassák, mert a „német iskolában” sem magyarul, sem németül nem fognak megtanulni és hogy vegyesnyelvű oktatás nincsen, hanem csak magyar vagy német tanítás.

Helytelen és szabálytalan ez az eljárás nemcsak azért, mert az említett kijelentések a tényeket nem fedik, továbbá mert ezzel az iskolai helyi hatóságok és tantestületek az iskolázható szülőket megtévesztik, félrevezetik, hanem azért is, mert ez az eljárás tulajdonképpen az iskola tanítási nyelvére vonatkozó jogerős határozattal szemben új határozatnak kiérőszerűsítését és ezzel az illetékes tényezők akaratnyilvánításának önkényes megváltoztatását célozza.

Amennyiben a jövőben hasonló visszaélések nyomára akadnék, haladéktalanul megteszem az intézkedéseket a vétkes egyének állásától való felfüggesztése és fegyelmi eljárás alá vonása iránt, mert nem vagyok hajlandó eltérni, hogy a kormányznak a nemzet egyetemes érdekeit szolgáló intézkedéseit rövidlátásból, tájékozatlanságból vagy tudatlanságból bárki is megghiúsítsa.

Szigorú alkalmazkodás végett ismételt közlöm Főigazgató (Tanfelügyelő) úrral, hogy ha egy kisebbségi népiskola egységes oktatási rendszerre való áttérése itteni jóváhagyással vagy tudomásvételre jogerősen végleg eldöntött, semmiféle további megkérdésnek helye nincs, hanem ebben az esetben a Főigazgató (Tanfelügyelő) úrnak hivatalból kell intézkednie az egységes kisebbségi népiskola magyar anyanyelvű tanulóinak tisztán magyar nyelven való tanítása iránt.

Ilyen értelmű intézkedéseket tartalmaz egyébként a 760—1936. eln. számú itteni rendelet 3.§-ának 2. pontja, valamint a 115,085—1937. IX. számú és a 10,326—1937. eln. számú rendelet is.

Budapest, 1938. évi szeptember hó 9-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Kósa Kálmán sk.,
miniszteri osztályfőnök.

Ezt a rendeletet iskolai hatóságainkkal tudomásulvételek és alkalmazkodás céljából közlöm.

Debrecen, 1938. évi október hó 18.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától
4991—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli közép- és középfokú iskolák tek. Igazgatóságaihoz.

Az Egyetemes Konvent 6490—1938. szám alatt kelt leirata alapján közlöm, hogy az Egyetemes Konvent elnöksége a dr. Fönvad Dezső lemondása folytán megüresedett konventi missziói lelkészi állást segédlelkészi minőségben *Konez Sándor* segédlelkéssel töltötte be.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink Igazgatóságait, hogy nevezett konventi missziói segédlelkészt jelentkezése alkalmával bizalommal fogadják s támogatásukkal munkáját minél eredményesebbé tenni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938. évi október hó 22.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától
5063—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű Iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 65,215—1938. VI. szám alatt kelt leiratával kapcsolatban felhívom a nagytiszteletű Iskolaszéki elnök urakat arra, hogy a középiskolai törvény végrehajtásával kapcsolatosan kiadott 32,001—1934. számú VKM. rendeletet pontosan és szigorúan hajtsák végre.

Ez a rendelet a korengedélyek adását megszünteti és az

Elemi népiskola I. osztályába csak azoknak a tanulóknak felvételét engedi meg, akik 6. életévüket szeptember hó 15-ig bezárólag betöltötték.

Debrecen, 1938 október hó 27.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5065—1938. szám.

KÖRLEVÉL

kebelbeli gimnáziumok, leánygimnáziumok és polgári iskolák tekintetes Igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak 111,625—1938. IX. ü. o. szám alatt a tankerületi kir. főigazgatóságokhoz intézett rendeletét tudomásulvétel és végrehajtás céljából közlöm:

„Hivatali elődöm 1937. évi 4401—eln. számú rendelettel közrebocsátotta a nemzetvédelmet szolgáló légottalmi tantervet. Hogy a tanulók a tanterv előírta ismeretanyagot elsajátíthassák gondoskodás történt a szükséges anyagot felölő segédkönyvek megjelentetéséről.

Amidőn tudomás és további eljárás végett értesítem Főigazgató urat, hogy a jelen szám alatt a polgári iskolák, illetve a gimnáziumok és leánygimnáziumok számára kötelező segédkönyvül engedélyeztem Mohay Ádám által szerkesztett

Légottalmi ismeretek a polgári fiú- és leányiskola, illetve gimnázium és leánygimnázium I., II. és III. osztálya számára és

Légottalmi ismeretek a polgári fiú- és leányiskola IV., a gimnázium IV., a leánygimnázium IV. és V. osztálya számára

című műveket, felhívom Főigazgató urat arra, hogy iskolalátogatásai alkalmával győződjék meg arról, hogy a tanulók rendelkeznek-e a nemzetvédelmi szempontból szinte nélkülözhetetlen ismereteket tartalmazó s éppen ezért igen olcsón 20, illetve 24 filléres áron forgalomba kerülő segédkönyvekkel, s hasson oda, hogy a tanulók e segédkönyveket őrizték is meg.“

Debrecen, 1938. évi november hó 1.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5198—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a népiskolai szülői értekezletek tárgyában.

Az Egyetemes Konvent 170—1938. számú határozatával ismételtén megállapítja az elemi iskolai szülői értekezletek tartásának szükséges voltát és az egyházkerületek útján felhívja az iskolaszékeket, hogy a szülői értekezletek megszervezéséről és megtartásáról gondoskodjanak. Ezenkívül legalább két (év elején és végén) szülői értekezlet tartandó. Ezzel kapcsolatosan a tanulók otthoni rendszeres látogatásának szükséges voltára is felhívja az egyházkerületek útján a tanítók és iskolai hatóságok figyelmét, aminek rendszeres gyakorlására azért is szükség van, mert figyelmünket ki kell terjesztenünk az iskolán kívüli viszonyok megfigyelésére és megismerésére, mivel az iskolai nevelést nem kis mértékben befolyásolják és határozzák meg a külső állapotok.

Utasítom a nagytiszteletű iskolaszéki elnök és tanító urakat, hogy a fenti konventi rendelkezéshez alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1938. évi november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5203—1938. szám.

KÖRLEVÉL

iskolalátogató értekezletek tárgyában.

Egyetemes Konventünk felhívása alapján utasítom az egyházmegyék az iskolalátogató értekezleteknek fedezet

hiánya esetén az egyházmegyei tanügyi bizottsági gyűléssel együttes megtartására, mert az egységes ellenőrzés és felügyelet régóta észlelt hiánya tanügyünknek.

Az Egyetemes Konvent az értekezletek megtartásáról jelentést vár.

Felhívom a nagytiszteletű esperes urakat a jelentés mielőbbi megtételére.

Debrecen, 1938 november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5205—1938. szám.

KÖRLEVÉL

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 62,353—1937. VI. ü. o. szám alatt kiadott, az elemi népiskolák tanköteleseinek tanév közben való iskolaváltoztatását szabályozó rendeletét egyházi főhatóságunknak is megküldte azzal a kérelemmel, hogy az elemi iskolára nézve hasonló értelemben intézkedni szíveskedjék. E rendelet a következő:

„Az 1921. évi XXX. tc. 4. §-ának és az e törvények végrehajtása tárgyában kiadott 130,700—1922. VKM. számú rendelet 17. §-ának helyes értelmezése és kiegészítése céljából a következőket rendelem: 1. A gondviselő jogosult a gondozása alatt álló tankötelest akár lakóhelyén, akár más községben levő bármily jellegű nyilvános vagy nyilvánossági joggal bíró elemi népiskolába beíratni. Ez a joga a gondviselőnek azonban kizárólag a beíratás megtörténteig áll fenn. Tanév közben csak a lakóhely változtatása esetén írható át a gyermek más iskolába. 2. A több iskolai körzettel bíró községekben a tankötelesek szülei lakóhelyének megfelelő iskolai körzet iskolájába irandók be; a tanév közben csak a lakóhely változása esetén léphetnek át a megfelelő körzet iskolájába. Ilyen községekben más jellegű iskolákba a tanköteles tanév közben a lakóhely változásának esetén kívül szintén nem léphet át. 3. Ha a gondviselő lakóhelyváltozás miatt más körzetű vagy jellegű iskolába akarja tanév közben gondviseltjét átíratni, lakóhelyének változását községi előljárásági bizonyítvánnyal vagy bejelentőlapppal tartozik igazolni. Ha az iskola igazgatója — melynek kötelekéből a tanköteles eltávozni óhajt — az elköltözést igazoltnak látja, elbocsátó levelet köteles kiállítani, amelynek tartalmaznia kell a tanköteles személyi adatait és az eltávozás okát: elköltözést (lakóhely pontos megjelölésével). A gondviselő csak ennek az elbocsátó levélnek birtokában írathatja be gyermekét más iskolába. Az elbocsátásról az igazgató a törzskönyvvezetőt azonnal értesíteni köteles. 4. Olyan községben, amely nem oszlik több iskolai körzetre, de amelyben többféle jellegű iskola van, tanév közben a tanköteles szintén csak a 3. pontban körülírt elbocsátó levél birtokában léphet át más iskolába. Elbocsátó levél csak olyan nagy kiterjedésű községekben adható ki tanév közben lakóhelyváltozás címén, ahol valóban a nagy távolság teszi indokolttá a más iskolába való járást. 5. Ugyanezen községben (városban) tanév közben minden napi tanköteles elbocsátó levél nélkül másjellegű népiskolába nem vehető fel. Ha az igazgató az elbocsátó levél kiadását megtagadná, a gondviselő nyolc napon belül szóval vagy írásban az iskola helyi hatósága előtt észrevételt tehet, aki az elbocsátó levél kiadásának ügyében végső fokon dönt. 6. A 3. pontban körülírt elbocsátó levél nélkül távozott tanköteles igazolatlanul mulasztónak tekintendő, tekintet nélkül arra, hogy más iskola szabályellenesen felvette-e a tankötelest vagy sem.“

Az Egyetemes Konvent a rendelet közzététele mellett az egyházkerületek útján felhívja az iskolai hatóságokat, hogy az egységes eljárás biztosítása érdekében a tankötelesek tanév közben való iskolaváltoztatása esetén e rendelet szerint járjanak el.

Debrecen, 1938. évi november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5208—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az iskolai beíratási díjak kezeléséről.

A magyarországi református egyház Egyetemes Konventje 1938. évi április hó 27—28. napján tartott ülésében

186. szám alatt hozott határozatával a betérjesszett jelentésekből a beíratási díjak szabálytalan kezelését és felhasználását megállapítja és e szabálytalanság megszüntetésére a beíratási díjaknak a 331—1931. szám alatt kiadott Szabályrendelet és a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragma 30—47. §-ai szerinti kezelésére és felhasználására az iskolaszékeket, a felhasználás szigorú ellenőrzésére az illetékes iskolahatóságokat fegyelmi felelősség terhe alatt újból elkötelezi.

Az egyöntetű eljárás biztosítása érdekében felhívja az egyházakat, hogy a beíratási díjakról a kir. tanfelügyelő-segekhez betérjesszett kimutatásokkal azonos kimutatásokat terjesszenek fel évről-évre az egyházi iskolai hatóságokhoz is. Az egyházkerületeket a beíratási díjak kezelésének ellenőrzésére ismételt felhívja, mert megengedhetetlen, hogy a beíratási díjak a megállapított főcélok szolgálatától csaknem teljesen elvonattassanak.

Debrecen, 1938. évi november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5209—1938. szám.

KÖRLEVÉL.

A tiszántúli egyházkerület 1937 október hó 27-én tartott közgyűléséből 93. szám alatt felterjesztést intézett az Egyetemes Konventhez, melyben ismételt panasz tárgyává tette, hogy a közigazgatási hatóságok az egyházak részére már előzőleg megszavazott és jogerőssé vált iskolai segélyek évről-évre átvitele során a miniszterközi bizottságra való hivatkozással, sokszor minden indoklás nélkül kísérletet tesznek az állandó jellegű segélyek csökkentésére és eljárásuk során olyan indokolással is élnek a közigazgatási hatóságok, hogy nekik joguk van a segélyezett egyházak által elkészített, sőt a felsőbb egyházi hatóságok által jóváhagyott egyházi költségvetés tételét is módosítani, vagy ha úgy látják jónak, teljesen törölni és a segélyezés összegét nem az egyházi költségvetésben kimutatott szükség szerint, hanem a város vagy község előjárói jelentése szerint megállapítani. Az egyházkerület 168—1937. szám alatt olyan esetet is jelentett, mely szerint egyik egyház iskolai költségvetését a községtől élvezett évi segélyével kapcsolatban a községi képviselőtestület tételtől-tételre letárgyalta és a nagyszámú, másvallású képviselőtestületi tag véleménye alapján az egyház iskolai segélyét leszállította. Ezért kéri az Egyetemes Konventet, hogy a belügy- és kultuszminisztériumban közbenjárni méltóztassék oly irányban, hogy a minisztériumok miniszterközi bizottságai az állandó jellegű segélyezéseket ne kifogásolják.

Az Egyetemes Konvent, utalással arra, hogy a községi iskolai segélyek kérdésével és e segélyekkel kapcsolatos panaszokkal már évek óta foglalkozik s e tárgyban a m. kir. belügyi és a vallás- és közoktatásügyi Miniszter urakat már ismételt megkereste, mely megkeresésre a m. kir. Pénzügyminiszter úr idevonatkozólag rendelkezett is, újabb általános jellegű előterjesztést nem tesz, hanem felhívja azokat az egyházakat, amelyeknek költségvetésébe felvett állandó jellegű községi segély összegét a miniszterközi bizottság, vagy a bizottságra hivatkozással bármely közigazgatási hatóság indokolatlanul leszállította vagy törli, azonnal forduljanak jogorvoslat érdekében indokolt előterjesztéssel az Egyetemes Konventhez.

Debrecen, 1938. évi november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5212—1938. szám.

KÖRLEVÉL

népiskolai előkészítő tanfolyamok létesítéséről.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 109,070—1938. IX. szám alatt értesítette a tankerületi főigazgatókat és kir. tanfelügyelőket, miszerint hivatalos úton tudomására jutott, hogy egyes iskolai helyi hatóságok olyan felnőtt férfiak és nők részére, akik a népiskola IV. osztályát elvégezték, de a VI. osztályról bármilyen okból nem szereztek bizonyítványt, képviselőválasztói jogosultságuk

elnyerése céljából előkészítő tanfolyamokat szerveznek: azokon a jelentkezőket 3—8—14 napi, illetőleg 6—8 heti kiképzés után a népiskola V. és VI. osztályainak tárgyaiból levizsgáztatják és részükre az említett osztályról bizonyítványt állítsanak ki annak igazolása nélkül, hogy a jelentkezők a népiskola IV. osztályáról annakidején levizsgáztak-e.

A miniszter úr annak megállapítása után, hogy az iskolák helyi hatóságainak ez az eljárása szabálytalan, kifejezést ad annak a véleményének, miszerint kétséges, hogy az így szerzett bizonyítványokat a választói jogosultság szempontjából megfelelő iskolai végzettségnek fogják-e minősíteni és felhívja a főigazgatókat és kir. tanfelügyelőket, hogy a közvetlen felügyeletük alatt álló iskolák hatóságait utasítsák, hogy minden ilyen tanfolyam működését azonnal szüntessék meg, felnőttek részére hasonló célból magánvizsgálati engedélyt az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény végrehajtási utasításának kiadásáig ne adjanak.

A miniszter úr e rendeletét megküldötte egyházi főhatóságunknak is azzal a kérrrel, hogy a főhatósága alatt álló népiskolákra nézve hasonló módon intézkedni méltóztassék.

Az Egyetemes Konvent annak kifejezésre juttatása mellett, hogy e rendeletben érintett tanfolyam tartamára utasítást nem adott, a főhatósága alatt működő népiskoláktól ilyen tanfolyamról hozzá jelentés nem érkezett, a megküldött rendeletben foglaltakat tudomásul veszi és az egyházkerületek útján a helyi iskolai hatóságokat felhívja, hogy ilyen tanfolyamokat — az idevonatkozó eljárást szabályozó törvényes rendelkezés kiadásáig — jövőben se tartssanak, a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Szabályzattól eltérő magánvizsga-engedélyt ne adjanak. Arról azonban nem mond le az Egyetemes Konvent, hogy a fennálló jogszabályok szerint egyházunk tagjait e népiskolai bizonyítvány birtokába juttassa.

Debrecen, 1938. évi november hó 5.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5229—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a lelkészek kereseti adó-alapjának — segédlelkész tartása esetén való — megállapítása tárgyában.

Tudomásulvétel céljából közlöm az érdekelt lelképásztor urakkal, hogy a m. kir. Pénzügyminiszter úr 95,268—1937. VIII. a. szám alatt a kereseti adóról szóló 1927. évi 300/P. M. számú Hivatalos Összeállítás 16. § 2. bekezdéséhez fűzött utasítás 4. bekezdésének módosítása tárgyában valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak, m. kir. adóhivatalnak és a székesfővárosi kerületi adófelügyelőségeknek a következő rendeletet küldte meg:

„A kereseti adóról szóló 1927. évi 300/P. M. számú Hivatalos Összeállítás 16. §-ának 2. bekezdéséhez fűzött utasítás 4. bekezdése szerint, ha a lelkész a saját költségén segédlelkészt alkalmaz, úgy a segédlelkésznek eltartási költségeit — mint a szolgálati illetményt terhelő kiadást — a lelkész szolgálati járandóságából csak abban az esetben lehet levonni, ha a lelkésznek ebbeli minőségében nincsen föld- vagy házhasonélvezete, mert ellenkező esetben ezeket a kiadásokat még akkor is a hasznélvezetű átengedett ingatlanok jövedelmét terhelő kiadásnak kell tekinteni, ha abból a lelkész a segédlelkész alkalmazásának költségeit csak részben tudná fedezni.

Helyes adóztatás azonban csak úgy vihető keresztül, ha a segédlelkész tartási költségei abban az arányban osztanak meg, ami arányban a földből származó jövedelem és a készpénzjárandóság egymáshoz állanak. A helyes adóztatás és az egyöntetű eljárás biztosítása érdekében ennél fogva a kereseti adóról szóló 1927. évi 300/P. M. számú hivatalos utasítás idézett 16. §-ának 2. bekezdéséhez fűzött utasítás 4. bekezdését a következőképpen módosítom:

Ha a lelkész — akár a saját elhatározásából, akár egyházhatalosi intézkedés alapján — segédlelkészt tart, a segédlelkésznek kiszolgáltatott pénzbeli járandóságot, valamint természetbeni járandóságának pénzbeli értékét — mint hivatali kiadást alkotó terhet — a lelkész alkalmazottak kereseti adója alá tartozó szolgálati járandóságából le kell

vonni. Ha azonban a lelkésznek ebben a minőségében föld- vagy haszonélvezete, vagyis olyan járandósága is van, amely nem tartozik az alkalmazottak kereseti adója alá, a segédlelkész tartás költségeit a kétféle jövedelem között arányosan meg kell osztani és az alkalmazottak kereseti adó-alapjából a segédlelkész tartás költségeinek azt a részét kell — mint szolgálati illetményt terhelő kiadást — levonásba hozni, amely az arányszám szerint az alkalmazottak kereseti adója alá tartozó szolgálati járandóságra esik.“
Debrecen, 1938. évi november hó 8.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5287—1938. szám.

KÖRLEVÉL

a zsinórírás tanításáról.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr az 1938. évi augusztus hó 17-én 110,597—1938. ü. o. számú rendeletével elrendelte, hogy azokban a vidéki népiskolákban, amelyekben a következő tanévtől kezdve zsinórírás fognak tanítani, valamint a tanítóképzők gyakorlóiskoláiban, a következő 1938—39. tanévre átmenetileg — a székesfőváros népiskoláinak I. osztálya számára engedélyezett és használatban levő *Angyal—Kun—Ólveczky*: Betűvár—Mesevár című tankönyv veendő használatba. (Lásd: Hivatalos Közlöny, 1938. szeptember 15-i 18. számában.)

A miniszter úr a zsinórírás ABC bevezetésére vonatkozó rendeletét az egyházi hatóságokkal közölte.

Tájékoztatás végett közlöm, hogy a református népiskolákban — minthogy a zsinórírás bevezetése iránt az Egyetemes Konvent eddig még nem intézkedett — továbbra is a Baksy Andor—Nánay Béláné: Az én könyvem ABC és olvasókönyv c. tankönyv használandó.

Debrecen, 1938. november hó 9.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5336—5382/1938. szám.

KÖRLEVÉL.

A magyarországi református egyház Egyetemes Konventjének folyó évi április hó 27—28. napjain tartott ülésében hozott határozata alapján a következőképpen rendelkezem:

5339—1938. sz.

Felhívom az iskolafenntartókat és középiskoláink igazgatóit, hogy a 216—1938. számú konventi határozat értelmében az Egyetemes Konvent tanügyi határozatait pontosan hajtsák végre s az Egyetemes Konvent elé terjesztett tanügyi szakelőadói jelentéseket is tegyék tanulmány tárgyává.

5344—1938. sz.

Felhívom középiskoláink igazgatóit, hogy a 221—1938. számú konventi határozat értelmében a rendelkezésre álló, konventileg approbált tankönyveket, mihelyt arra alkalom nyílik, vezessék be.

5350—1938. sz.

Értesítem elemi, közép- és középfokú iskoláink igazgatóit, illetve az iskolaszéki elnököket arról, hogy az Egyetemes Konvent 244—1938. számú határozatával a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak 108,231—1938. IX. számú, folyó évi január hó 21-én kelt, a szabványosított iskolai füzetek kötelező használata tárgyában kiadott rendeletének 1939. szeptember 1. hatállyal történő végrehajtását elrendelte.

5352—1938. sz.

A 254—1938. számú konventi határozat alapján közlöm az országos Zsinatnak azon határozatát, illetve hivatalos

törvényt magyarázatát, amely szerint az azon helyről elmozdítás egyházi törvényeink értelmében nem azonos a hivatalvesztéssel.

5356—1938. sz.

Tudomásulvétel céljából közlöm a lelkipásztor urakkal, hogy az Egyetemes Konvent 258—1938. számú határozatával a gyermekek vallására vonatkozó megegyezésnek ügyében az 1937. évi 33. számú határozatát megújította.

5369—1938. sz.

A 293—1938. számú konventi határozat alapján egyházközségeinknek és a lelkipásztor uraknak figyelmébe ajánlom a Kálvin János Társaság kiadásában megjelent Zugor István biai lelkipásztor úr „Egyházak és egyházi köztisztviselők közadói“ c. munkáját.

5371—1938. sz.

Értesítem a lelkipásztor urakat, hogy az Egyetemes Konvent 296—1938. szám alatt hozott határozatával elrendelte, hogy a lelkipásztorok a más egyházközség területére vonatkozó gyermekek megkereszteléséről vagy áttérők átvételéről az illetékes lelkipásztorokat értesítsék és ezek az ilyen értesítéseket anyakönyvükben tartsák nyilván. Ugyancsak elrendelte a Konvent azt is, hogy a más egyházközség területén született, de illetőségi helyükön megkeresztelt gyermekek megkereszteléséről a születési helyén lévő lelkipásztorok is értesíttessenek.

Debrecen, 1938. november 11.

Dr. Révész Imre,
püspök.

KIVONAT

e tiszántúli református egyházkerület Debrecenben 1938. évi október hó 3. napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

298. szám. Az Országos Zsinatnak a kárunkra reverzális adó egyháztagokkal szemben követendő eljárásra vonatkozó utasítását az Egyetemes Konvent végrehajtás végett kiadta. A püspöki hivatal az ahhoz való alkalmazkodást elrendelte.

Egyházkerületi közgyűlésünk amidőn az e kérdésben tett intézkedéseket tudomásul veszi, egyúttal felhívja az egyházmegyei kánoni látogatást végző küldöttsegeket, hogy az egyházközségek megvizsgálása alkalmával egyenként ellenőrizzék azt, hogy a kárunkra adott reverzális esetében megtették-e kellő időben az előzetes intézkedések, valamint, hogy a fegyelmi eljárások utólagosan lefolytattak-e. Ezekről a kánoni látogatást végző küldöttség az egyházmegyei közgyűlésnek jelentést köteles tenni.

E határozat az esperes urakkal a Debreceni Protestáns Lap hivatalos részében való közzététel útján közlendő.

299. szám. Az Országos Zsinat október második vasárnapját árvanappá nyilvánította, megtartására az egyházközségeket — a megtartás megtörténtének ellenőrzésére és szorgalmazására a fokozatos egyházi hatóságokat az Egyetemes Konvent utasította, a püspöki hivatal ezt minden egyházközséggel hivatalosan közölte.

Tudomásul szolgál azzal, hogy az eredményről az esperes urak évenként az őszi egyházkerületi közgyűlésre tegyenek jelentést.

E határozat az esperes urakkal a Debreceni Protestáns Lap hivatalos részében való közzététel útján közlendő.

Ha hirdetőinknél vásárol, szíveskedjék a lapunkban megjelent hirdetésre hivatkozni.

Pályázati hirdetmények

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától

5241—1938. szám.

Pályázati hirdetmény.

A szatmári református egyházmegyébe kebeleztetett szatmárköri lelkészi állásra pályázatot hirdetek :
Javadalom 480 P készpénz ;
48 métermázsas rostált búza ;
a 178. számú birtokjében 3—15. sorszám alatt 686., 839., 840., 841., 842., 2665., 2747., 2651., 2625/3., 2626., 2452. hrsz. alatt telekkönyvezett szántóföld használata ;
megjegyeztetik, hogy a 9. és 10. sorszám alatt eladott ingatlan pénzértéke lecsökkent ;
40 m³ kemény tűzifa beszállítva ;
stóla egyházkerületi megállapítás szerint.
Szolgálmány : 3. sorszám alatti földek évenként egyszeri átszántása ;

178. számú birtokjében 1—2. sorszám 75—76. hrszám alatti lakás : öt szoba, előszoba, zárt konyha, éléstár, pince, nyárikonyha, sütőház, magtár, fásszín, nyitott szín, marha- és sertésöl, kocsiszín, góré és kert használata, lakás és melléképületek évenként kétszer meszelése és takarításával ;
lelkészi földek mindennemű adóját az egyház fizeti.

Beruházási tárgyakért köteles a megválasztott lelkész az előd özvegyének 216-90 P-t fizetni ; ezenkívül villanyberendezésért fizetni köteles az átvételkorit értéket.

Szatmárköri lelkészi állásra pályázatot 1938. évi december 1. délutáni 3 óráig válaszbellyel melléklésével a református esperesi hivatal címére kell küldeni Csaholera. Up. Jánk—Csaholc. Szatmár vármegye.

Állást a választás jogerőre emelése után nyomban el kell foglalni.

Debrecen, 1938. évi november hó 7.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5246—1938. szám.

A debreceni református diakónusképző intézetben betöltendő 40 *elsőéves növendék* helyre pályázatot hirdetek. Szabályszerűen felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához (Debrecen, Ispóty-telep 9.) f. évi december 31-ig küldendők, mely válaszbellyel megkeresésre készséggel nyújt tájékoztatást.

Valamennyi szöszékről kihirdetendő !

Debrecen, 1938. évi november hó 7.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5247—1938. szám.

Pályázatot hirdetek a debreceni református diakónisszaképzőintézetben betöltendő 40 *növendék* helyre. Kellőleg felszerelt kérvények folyó évi december hó 15-ig adandók be a diakónisszaképzőintézet igazgatóságához (Debrecen, Hungária-körút), mely érdeklődőknek készséggel nyújt tájékoztatást.

Valamennyi szöszékről kihirdetendő !

Debrecen, 1938. évi november hó 7.

Dr. Révész Imre,
püspök.

„Hajdúnánási református gimnázium fenntartótestülete pályázatot hirdet *helyettes tanári* állásra, mely a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kinevezése alá esik. Rajzszakos, okleveles, református vallású középiskolai tanárok címezzék

kellően felszerelt kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz. A rajztanár tanártestületi jegyző és igazgató utasítása szerint irodai munkát is végez. A pályázat beadási határideje 1938 december 6., helye a gimnázium igazgatósága *Somoqqi Pál* lelkészelnök, *Dr. Tóth Lajos* igazgató.”

A szeghalmi református egyház férfi vagy nő *helyettes-tanítót* keres év végéig. Kötelessége : A rábízott osztály vagy osztályok tanítása, belmissziói munka, igazgató-tanítónak hivatali munkában segédkezés. Pályázati határidő 21 nap. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Fizetése törvényszerinti. Pályázatok válaszbellyel felszerelve : Református Iskolaszéki Elnök Szeghalom, küldendők.

Biharosadány református presbitériuma pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett IV. számú *tanítónői* állásra. Javadalma törvényszerű és lakáspénz. Kötelessége az iskolaszék által reábízott osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés és női kézimunka tanítása. Kellően felszerelt és válaszbellyel ellátott pályázatok november 22-ig Református Lelkészi Hivatal címre küldendők.

A hajdúszoboszlói református iskolaszék a kövesút mellett fekvő Kötelestanyai *férfitanítóságra* pályázatot hirdet. Gyümölcsfák, bokrok, szőlő megváltási árában előlnek 290 pengő fizetendő. Gazdasági épületek átvétele egység szerint. Államsegélyre jogosult okleveles férfitanítók dec. 10-ig pályázhatnak.

„Kokad református egyháza pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Határidő : megjelenéstől 21 nap. Javadalom :

1. Természetben szép lakás mellékkeliségekkel, házi-kert gyümölcsfákkal.
2. 12 magyar hold kitűnő szántóföld haszonélvezete, adóját egyház fizeti.
3. 34-40 q tiszta rozs lakáson átadva.
4. 4 öl, azaz 16 m³ kemény, hasáb tűzifa beszállítva.
5. Stóla. — Államsegély. — Helyi javadalom 40 érték-egység.

Kötelesség :

Kijelölt osztályok tanítása. Vasárnapi iskola vezetése. Belmissziói munkában állandóan segédkezés. Énekkar-vezetés és szervezés elengedhetetlen kötelesség, tehát kántori oklevél is csatolandó. Szükség esetén lelkész helyettesítése és presbiteri jegyzőség viselése.

Ének- és orgonapróba önköltségen december 7-én délutáni 11 órakor templomban. Választás december 7-én. Korteskedés kizáró ok. Állás jogerőre emelkedés után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt és visszaküldési bellyel ellátott kérvények Református Lelkészi Hivatal címére „Kokad (Bihar megye) küldendők.

„Nádudvari református egyház pályázatot hirdet két *helyettes tanítói* állásra. Fizetés törvényszerinti. Határidő : november 21. Helyettes állás azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak férfiak és nők.”

A révaranyosi református egyház állami kinevezés miatt megürült *kántortanítói* állásra pályázatot hirdet úgy, hogy ha rendes vagy segédtanerővel betölteni nem tudná, helyettes alkalmaz. Az állás mikénti betöltésére egyház fenntartja a döntés jogát. A rendes állás javadalma : Lakás, 983 □-öl szántó használata, 10% helyi javadalom, többi államsegély. Kötelesség : I—VI. vegyes osztály és ism. isk. vezetése, kántorkodás, lelkész helyettesítése, belmisszió, egyházjegyzőség. Pályázati határidő 21 nap. Pályázhatnak államsegély biztos elnyerésére jogosult, kellő szolgálatot igazoló kántortanítók, az érvényben levő miniszteri rendeletek figyelembevételével. Korteskedés kizáró ok. Pályázatban megjelölendő, hogy pályázata rendes vagy helyettesi, vagy mindkét állásra szóló-e? Jelölt nincs.

„Sonkádi református iskolaszék helyettes *kántortanítói* állásra háromheti határidővel pályázatot hirdet. Helyettesítés tanév végéig. Válaszbellyel pályázatok fenti címre.”

A Felvidék hozzánk visszakerült református egyházai.

Az eddigi kimutatások szerint nagyjából számonvettük, hogy milyen református egyházközségek kerülnek most vissza a magyar református anyaszentegyház közösségébe. Az alábbiakban a visszakapott egyházközségek nevét közöljük és a gyülekezetek lélekszámát az 1913—15. évi egyetemes névtár kimutatása szerint.

Dunántúli egyházkerület: Barsi egyházmegye: Alsófejevernek 390, Alsózece 515, Alsóvárad 250, Bajka 192, Bori 222, Érsekkéty 800, Farnad 365, Garamlők 654, Garamsalló 832, Garamszentgyörgy 880, Garamvezekény 490, Hontfüzesgyarmat 836, Hontvarsány 57, Kiskálna 226, Kisölvéd 409, Kis-sáró 518, Léva 1485, Mohi 718, Nagyd 252, Nagy-ölvéd 626, Nagypeszék 457, Nagysalló 1583, Nemes-oroszi 208, Pózbá 447, Szodó 239, Újbars 616, Vámos-ladány 860.

Drégelypalánki e. m.: Losonc 724.

Komáromi egyházmegye: Alistál 567, Alsószőlős 122, Apácaszakállas 624, Bátorkeszi 909, Bucs 1340, Csallóközarányos 915, Csieső 648, Csilizpatas 591, Csilizradvány 646, Csuz 223, Deáki 728, Diósförge-patony 149, Dunamocs 1495, Dunaradvány 709, Ekecs 549, Ekel 495, Érsekújvár 221, Felsőgellér 145, Hetény 1513, Jóka 304, Kamocsa 1602, Kismánya 251 Kisújfalu 743, Komárom 4892, Komáromszentpét 888, Kulesod 356, Lakszakállas 466, Madar 1615, Magyarsók 611, Marcellháza 698, Martos 976, Me-gyeres 581, Nagykeszi 379, Nagymád 198, Nagy-gyer 1258, Negyed 2574, Nemesződ 596, Nemes-ócsa 1266, Ógyalla, Padány 434, Perbete 1110, Somorja 228, Szap 278, Taný 426, Vágfarkasd 3450, Zsigárd 982.

Tiszáninneni egyházkerület: Abaúji egyház-megye: Abaújnásd 124, Abaújszina 231, Bárca 61, Beszter 181, Eszkáros 88, Felsőlánc 130, Gargócbog-dány 112, Hernádsány 349, Hernádsadány 145, Kassa 3591, Nagyida 326, Nagyszalanc 467, Péder 152, Szepsi 598, Zesztá 250.

Alsózepléni egyházmegye: Baicska 345, Bodrog-szent 797, Királyhelme 934, Kisgérés 1093, Kis-kövesd 521, Kistárkány 543, Nagygeres 729, Nagy-kövesd 554, Örös 572, Perbenyik 394, Szor 232.

Felsőzepléni egyházmegye: Abara 659, Alsó-mihályi 236, Bodzásújfal 145, Csarnahó 400, Dere-gnyő 562, Geresely 79, Kazsó 62, Kisbári 105, Kis-ráska 182, Ladamóc 415, Lasztóc 158, Legenye 165, Magyarsas 105, Magyarráska 270, Nagytornya 195, Szőlőkér 165, Zemplén 288.

Gömöri egyházmegye: Alsókálaga 244, Bátka 379, Beje 379, Beretke 149, Berzété 454, Gicze 247, Hanva 657, Harmac 476, Hubó 281, Jánosi 690, Kövecses 207, Nemesmártonfalva 224, Pelsőc 1288, Rimasimonyi 472, Rimaszombat 2285, Rozsnyó 611, Serke 685, Szalóc 366, Szkáros 229, Szutor 264, Tornaalja 742, Uzapanyit 536, Zeherje 317, Zsip 197.

Tornai egyházmegye: Barka 201, Bódvavendégi 225, Jablonca 459, Kortvélyes 321, Szádelő 182, Tornagörgő 626, Zsarnó 236.

Ungi egyházmegye: Bajnaháza 146, Bátfa 101, Bés 601, Csap 1004, Csicsér 460, Csongor 1299, Eszeny 1643, Gálóc 233, Iske 214, Kisdobrony 944, Kisgejőc 490, Kistrát 353, Korláthelme 284, Minaj 57, Nagygejőcs 665, Nagykapos 459, Nagyszelmec 196, Palágy 281, Szalóka 762, Szürte 401, Ungnyarad 165,

Ungpinkóc 163, Ungtarnóc 165, Ungvár 1368, Vaján 432, Vajkóc 88.

Tiszántúli egyházkerület: Beregi egyházmegye: Asztély 382, Badaló 1010, Balazsér 293, Bátor 1108, Beregdó 390, Beregdéda 495, Beregújfal 1147, Beregsom 867, Beregszász 4344, Botrágy 1041, Bulcsu 314, Csetfalva 344, Csonkapapi 962, Dercen 1568, Gát 1236, Heteny 658, Izsnyéte 785, Kigyós 367, Kisbégány 672, Kisgút 253, Kisharangláb 327, Macsola 239, Makkosjánosi 249, Mezőkaszon 1299, Munkács 1471, Nagybégány 521, Nagyberég 1806, Nagyborzsova 529, Nagymuzsaly 730, Rajnaújfal 607, Sárosroszi 361, Szernye 1069, Vári 2259.

Máramaros-ugocsi egyházmegye: Csepe 135, Fancsika 47, Fertősalmás 611, Forgolány 505, Salánk 1236, Szöllőgyula 598, Tiszabökény 273, Tisza-keresztúr 388, Tiszapéterfalva 531, Tiszaújhely 138, Tiszaújfal 866, Tivadarfalva 345, Nevetlenfal 170.

T A R T A L O M:

Révész Imre: A mi örömrünk.

Porzolt István: Püspökbeiktató beszéd és ima.

Kelemen Gyula: A lelkesválasztás és a jogegységi tanács.

Fereny Károly: Missziói feladataink.

Püspökünk első látogatásai.

Uray Sándor: Különkegyes úrvacsoraszta.

—er: Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni?

V. U. F.: Missziói előadók értekezlete.

Sulok István: Nagyvárad református püspök ötvenéves lelkesi jubileuma.

Jakucs István: A debreceni református Kollégium jubileumi alapítványa.

Irodalom. — Hírek az egyházmegyékből. — Külföldi hírek. — Gyász-rovat. — Különfélek. — Hivatalos értesítés. — Pályázati hirdetmények. — Vasúti menetrend. — Hirdetések.

A MÁV vonatok érkezési és indulási ideje Debrecen állomáson.

Érvényes 1938. évi október hó 2-től.

A vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
neme	indul		neme	érkezik	
szgy.	1-50	Bpest keleti	sz.	4-40	Bpest nyugati
sz.	4-55	Nyirábrány	„	7-00	Tiszalök
„	5-02	Szerencs	„	7-07	Nyirábrány
m.	5-08	Füzesabony	„	7-10	Tiszafüred
„	5-20	Tiszalök	„	7-20	Nagykeréki
m.	5-45	Nyíregyháza	„	7-27	Nyíregyháza
„	6-01	Balmazújváros	„	7-30	Bpest keleti
t.	6-29	Nagykeréki	t.	7-45	Nagyléta-Vértes
sz.	6-32	Püspökladány	m.	7-55	Balmazújváros
gy.	7-35	Bpest nyugati	sz.	8-35	Tiszalök
m.	7-40	Hajdúnánás	„	8-50	Püspökladány
sz.	7-58	Nagyléta-Vértes	„	9-00	Szerencs
m.	8-00	Szerencs	„	10-13	Nagyléta-Vértes
t.	8-10	Nyirábrány	m.	11-25	Hajdúnánás
m.	9-29	Derecske	sz.	11-26	Szerencs
s.	11-50	Bpest nyugati	„	11-35	Derecske
gy.	11-53	Nyíregyháza	v.	11-36	Nyirábrány
m.	12-10	Füzesabony	gy.	11-46	Bpest nyugati
sz.	12-27	Tiszalök	m.	12-26	Füzesabony
„	12-30	Nyirábrány	sz.	13-52	Bpest nyugati
„	13-22	Bpest nyugati	t.	14-15	Nagykeréki
m.	13-25	Nagyléta-Vértes	m.	14-26	Szerencs
„	14-27	Szerencs	Ágy-s	15-24	Bpest keleti
sz.	14-30	Tiszalök	t.	15-37	Tiszalök
„	14-32	Nyirábrány	m.	16-45	Balmazújváros
„	14-35	Nagykeréki	v.	16-54	Nyirábrány
m.	14-38	Balmazújváros	m.	16-55	Nagyléta-Vértes
„	14-38	Füzesabony	gy.	17-04	Nyíregyháza
Ágy-s	15-26	Nyíregyháza	sz.	18-25	Nagykeréki
gy.	17-11	Bpest nyugati	gy.	18-35	Bpest nyugati
m.	18-43	Nyirábrány	m.	18-39	Nyíregyháza
v.	18-45	Tiszalök	„	20-08	Füzesabony
sz.	18-48	Szerencs	sz.	20-42	Tiszalök
„	18-58	Nagykeréki	Ágy-m.	20-43	Nyíregyháza
„	19-00	Tiszafüred	s.	21-23	Bpest nyugati
t.	19-30	Nagyléta-Vértes	m.	21-25	Nyirábrány
Ágy-s	20-45	Bpest keleti	sz.	21-35	Szerencs
sz.	21-36	Nyíregyháza			
„	22-00	Bpest nyugati			

Református lelkészek részére palástot és süveget

legszebb kivitelben, legolcsóbban, kedvező fizetési feltételekkel készít megrendelésre (református iparos) református papi- és úriszabó **HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.**

Szenási Sándor

100-féle cikket vásárolhat,
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az „UNIO“ Központi Hiteliroda

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Földek, házak, telkek
eladása, vétele, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám

123 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!

a „Takarékosság“ Kereskedelmi R.-T.

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6 sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János: vasnagykereskedése
Telefon 20-06 és 15-48. Debrecen.

Nitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang“

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS!

„EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL...”

címmel 26 arcképvázlatot ad ki vállalatunk a Debreceni Református Főiskola utolsó évtizedeiből, a centenáris ünnepek alkalmára. A könyv szerzője **NAGY VILMOS**, a debreceni ref. tanítóképzőintézet volt tanára, aki a Főiskola utolsó évtizedeinek életét belülről és kívülről közvetlenül szemlélte és derűs megfigyeléseiből, emlékeiből, jellemző anekdotaszerű adataiból egy kis csokorralalót foglalt össze, hogy mosolygó bokrétaaként tűzze a négyszázéves Alma Mater ünneplő köntösére. A pompázatos ünneplő virágdíszben a legszerényebb helyre húzódik s igénytelenségét csak a Főiskola iránt érzett el nem múló szeretete és hálája fűti észrevehetően izzóvá.

A 26 arcképvázlat a Főiskola történetét irányító már elhunyt egyházi és világi nagyoknak és főiskolai tanároknak emlékét akarja egyéni módon megörökíteni. A gyűjteményben

Tóth József, Dóczi Imre, Géresi Kálmán, Karai Sándor, Orosz István, dr. Balogh Ferenc, dr. Ecsedi István, Eröss Lajos, Nagy József, Somogyi Pál, Sass Béla. dr. Pápay József, Sinka Sándor, lovag Csiky Lajos, dr. Nagy Zsigmond, dr. Baltazár Dezső, gróf Dégenfeld József, gróf Tisza István, Dávidházy János, György Endre, Győry Lajos, Szabolcska Mihály, Széll Kálmán, Hajdu Zsigmond, Görömbey Péter, Török Péter

vannak felvéve s egy-két vonást tartalmaznak, „melyek a szellemi arcképhez tartoznak, színlombokat, de nem méltatásokat, nem a tudóshoz, paphoz vagy politikushoz, hanem csupán az emberhez tartozókat. Egy azonban tény, — mondja a szerző előszavában — hogy közvetlen, személyes élmények, tapasztalatok és meglátások”.

A szerző sok barátjának, ismerősének és tanítványának, kor- és kartársának felkaroló figyelmébe ajánljuk e derűs lapokat, melynek bolti ára 1'50 pengő lesz. Közvetlen előfizetők pedig 1'20 pengőért kaphatják meg.

Az előfizetési díjak a 46.754. számú postatakarékpénztári befizetési lapon a „Méliusz” könyvkereskedésbe küldendők be. Üres befizetési lapok bármely postahivatalnál kaphatók.

A kedvezményes előfizetési ár csak f. év december 10-ig marad érvényben és ezen idő után a magasabb bolti ár lép érvénybe. A mű a karácsonyi könyvpiacra jelenik meg.

Debrecenben, 1938 november hó 10.

Kiváló tisztelettel:

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS ÉS A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATÁNAK

„MÉLIUSZ” KÖNYVKERESKEDÉSE
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.